

Teozofska misel

Leto 2020
Št.3

Glasilno Teozofskega društva v Sloveniji

BESEDILO SKLEPOV, KI JIH JE SPREJEL GENERALNI SVET TEOZOFKEGA DRUŠTVA

SVOBODA MISLI

Ker se je Teozofsko društvo razširilo daleč po svetu in ker so pripadniki vseh ver postali njegovi člani, ne da bi se pri tem odpovedali posebnim dogmam, naukom in verovanjem svojih religij, menimo, da je treba poudariti, da ni nobenega nauka, nobenega mnenja, pa naj bi ga učil in zastopal kdorkoli, ki bi kakor koli vezal člane Društva, in nobenega nauka, ki ga ne bi mogel vsak član sprejeti ali zavrniti. Edini pogoj za članstvo je soglasje s tremi društvenimi cilji. Noben učitelj ali pisatelj od H.P.B. naprej ni avtoriteta, da bi vsiljeval članom svoje nauke ali mnenja. Sleherni član ima pravico, da se priključi kateri koli miselni šoli, ki si jo utegne izbrati, nima pa pravice, da bi svoj izbor vsiljeval drugim. Nobenega kandidata za funkcijo v Društvu in nobenega volivca ne moremo šteti za nesposobnega za kandidaturo ali volitve zaradi njegovega prepričanja ali ker pripada neki drugi miselni šoli. Mnenja ali verovanja ne dajejo niti predpravic niti nimajo za posledico kazni. Člani Generalnega sveta z vso resnostjo zahtevajo od vsakega člana TD, da ohranja, brani in se ravna po teh osnovnih načelih in da uveljavlja svojo pravico do svobode misli in njenega izražanja v okviru vljudnosti in spoštovanja drugih.

SVOBODA DRUŠTVA

Teozofsko društvo sodeluje z vsemi drugimi organizacijami, ki s svojimi cilji in aktivnostmi omogočajo tako sodelovanje, vendar je in ostaja od njih popolnoma neodvisna organizacija, ki ni posvečena nobenim drugim, razen lastnim smotrom. Društvo namerava razviti svoje delo po najširših in najbolj obsežnejših smernicah, napredovati k svojim trem ciljem, se po njih ravnati v skladu z božansko Modrostjo, ki je vsebovana v imenu Teozofija.

Univerzalno bratstvo in Modrost sta nedoločena in neomejena in vsak član Teozofskega društva ima popolno svobodo mišljenja in delovanja, vendar pa skuša Društvo vedno obdržati svoj poseben in edinstven značaj, zato se ne pridružuje in ne istoveti z nobeno drugo organizacijo.

Teozofska misel

Glasilo Teozofskega društva v Sloveniji

Letnik: XXXV

Leto: 2020 / št. 3

VSEBINA

UČITELJ	5
Tim Boyd	
O UČENJU, <i>Prerok</i>	12
Kahlil Gibran	
OTROK	13
Maria Montessori	
ISKRICE BREZČASNE MODROSTI	26
POTREBUJEMO SKOK NAPREJ	27
Boris de Zirkoff	
KAJ BOMO PREUČEVALI?	29
Joy Mills	
NEIZMERNNA MOČ TIŠINE	33
Deepa Padhi	
IZ ZGODOVINE TEOZOFKEGA DRUŠTVA: POT K SKUPNEMU CILJU	40
H. P. Blavatsky	
PRIHODNOST TEOZOFKEGA DRUŠTVA, I. del	41
C. Jinarajadasa	

Fotografija na naslovnici: *Morje po nevihti*, Anton Rozman

Za Teozofsko društvo v Sloveniji:
Irena Primc

IISSN 1854-7087

Po milosti pravega učitelja sem spoznal,
kar je nepoznano;
od Njega sem se naučil hoditi brez nog,
gledati brez oči, poslušati brez ušes,
piti brez ust, leteti brez kril.
Svojo ljubezen in pozornost sem vodil
v deželo brez sonca, meseca, dneva in noči.
Ne da bi jedel, sem okušal sladkobo nektarja
in brez vode sem potešil svojo žejo.
Ko se odzoveš z navdušenjem,
polno čutiš vso radost.
Komu se lahko zahvališ za to veselje?

Kabir pravi...

*Učitelj presega vse besede,
učenec pa ima neznansko srečo.*

(Dasa Kabir, roj. 1398. v Varanasiju, domnevno umrl 1518.; največji indijskih mistik in pesnik, ki je svoje pesmi pel ob ubiranju strun; bil je svetnik že za življenja; iz knjige *Divji vrt*)

URADNO OBVESTILO O MEDNARODNI KONVENCIJI 2020

V skladu s pravili in predpisi Teozofskega društva bo 145. mednarodna konvencija potekala na spletu pod vodstvom mednarodnega sedeža v Adyarju, Chennai, Indija, od 27. do 30. decembra 2020. Tema konvencije: 'Cikli zavedanja'.

Marja Artamaa
Mednarodna tajnica

UČITELJ

Tim Boyd

Svoje razmišljanje bi rad posvetil osrednji ideji, ki je za mnoge tudi osrednja izkušnja teozofskega življenja. V procesu našega duhovnega razvoja ima učitelj edinstveno vlogo. On/ona je tisti človek, s katerim se srečujemo v času svoje duhovne rasti in ima sposobnost spodbuditi naše razumevanje ter pospešiti naš razvoj.

Vsak je imel odnos z nekom, ki je imel vlogo učitelja. Na univerzi, v šoli, v našem domu ali v našem duhovnem življenju je običajno, da srečamo nekoga in se nam v njegovi navzočnosti težavne stvari razjasnijo. Ko govori, se počutimo povišane. V tistih trenutkih, ko smo v njegovi navzočnosti, čutimo, da razumemo.

Večkrat sem se imel priložnost srečati z Njegovo Svetostjo Dalajlamo. Ko spregovori, bodisi majhni skupini ali občinstvu z deset ali dvajset tisoč ljudmi, ustvari navzočnost/prisotnost, v kateri se zdi, da je občutek o možnosti sočutja, ki je njegovo univerzalno sporočilo, nekaj zelo resničnega. Spoznal sem ljudi, ki so po poslušanju govora Njegove Svetosti zapustili službo in odšli poskusit velika dela sočutja, nato pa odkrili, da se globoko razumevanje, za katerega so mislili, da je bilo njihovo, nekako izmuzne takrat, ko niso v njegovi navzočnosti.

Občasno sem bil v navzočnosti kvantnega fizika in teozofa Amita Goswamija. Kvantna fizika je težko razumljiva, celo samim kvantnim fizikom. Vendar pa sem nekako ugotovil, da ko sem sedel ob njem in ga poslušal, so se mi vse njegove ideje zdele zelo jasne, ko pa bi odšel, pa bi se vprašal, kaj je bilo tisto, kar sem mislil, da sem v tistem trenutku dojel. Postopek je zelo podoben postavitvi kosa železa, hladnega kosa kovine, pred ogenj. Železo ima sposobnost odzivanja na toploto, zato se kovina segreva, ko je v njeni navzočnosti. Ko jo odstranimo, se še enkrat ohladi.

Ob preučevanju samega sebe ugotovimo, da obstajajo vidiki našega karaktera/narave, ki so sestavljeni na različne načine. Obstajajo nekateri vidiki, ki

se zelo enostavno odzovejo na visoko misel, na globoko in čisto čustvo. V navzočnosti povzdignjene misli in čustva se pospešijo, tako kot kovina oživi v navzočnosti ognja. Zaradi neenakomerne narave našega razvoja ugotavljamo, da obstajajo elementi našega bitja, ki se hitreje odzivajo, medtem ko se drugi ne. Podobno je takrat, ko stojimo pred ognjem, kovina na našem pasu in gumbi postanejo vroči, naša oblačila, lasje in koža pa ne.

Veliki učitelji nam tako svetujejo, da se moramo večkrat izpostaviti povzdignjenim mislim in čustvom, da se lahko navadimo vibriranja z višjo frekvenco ali se redno odzivamo na povišano energijo. Pozneje lahko to prenesemo/pretvorimo v navzočnost, v katero se nato lahko povežemo. Pravijo nekaj takega kot: “Pomislite na te stvari – kaj je tisto, kar je dobro? Kaj je tisto, kar je res? Kakšna je narava lepote?”

Kako se te stvari izražajo v življenju? Razmislite o teh stvareh: spravite svojo mentalno sposobnost na to višjo raven vibracije – prisilite jo, da vibrira na ta način. Ker je zunaj našega dosega, je sprva stvar napora. Pesnik pravi, da naj bi moral naš “doseg preseči naše dožemanje, ali čemu pa vendar služijo nebesa?” Tisto, proti čemu segamo, k čemer težimo, nujno presega tisto, kar smo takoj sposobni dojeti. To je opis prakse. Večkrat pozivamo um, da se odzove in da se ravnamo po njem, medtem ko naj bo srce tiho. V tem procesu to postane navada.

Vsi tisti, ki smo se ukvarjali z atletiko, poznamo postopek treninga za gradnjo mišic. Kadar mišice intenzivno uporabljamo, ko jih potisnemo do njihovih meja, nastane nekaj škode, ki se odrazi v mikro raztrganinah mišičnih vlaken. Na to škodo se telo odzove s popravitvijo, obnavljanjem in z dodajanjem k tistemu mišičnemu tkivu. Ker se od njega zahteva, da bi delovalo na svojih najvišjih ravneh, se telo odzove s povečanjem velikosti in moči.

Enak nasvet velja za naše miselne in čustvene narave. Proces zahteva njihovo uporabo na najvišjih ravneh, za katere smo trenutno sposobni. Na začetku je postopek morda zahteven in neprijeten, vendar se odzovejo tako, da pritegnejo k sebi več podobne snovi, ki lahko vibrira na tej povišani ravni in z izključitvijo tiste snovi, ki ne more vibrirati na tak način. Tako postajamo vedno bolj čisti, budni, zavedajoči.

V teozofskih učenjih se zelo zavedamo hierarhije učiteljev. Večina nas ima nekaj predstave o Mahatmah ali Mojstrih Modrosti in o hierarhiji med njimi. Vendar pa Oni na tem svetu v resnici ne delujejo. To niso ljudje, s katerimi hodimo, klepetamo in sodelujemo na naš običajni način. Zdi se, da to, kar Mahatme nameravajo storiti, naredijo skozi svoje bližnje učence, svoje 'čele', skozi katere se njihov vpliv lahko širi. S temi čelami smo včasih v stiku, a večinoma nevede.

Tako smo vključeni v proces, ko poskušamo biti občutljivi na vpliv Mahatem v svetu in okoli nas. Navadili smo se že nekaterih zelo dolgočasnih občutkov. Hrupni zvoki, ki nas obdajajo, so stvari, ki jih najbolj slišimo. Zvoki ptic, veter, hupanje avtomobilov in dvokoles so tisti, ki pritegnejo našo pozornost. Kljub temu vedno obstajajo bolj prefinjeni zvoki, vendar je treba nekaj pozornosti, da se tega zavemo. Tako se lahko zlasti v času meditacije poskušamo usmeriti v določene smeri. Dani so nam različni nasveti in namigi, kako lahko slišimo in vidimo na vse bolj subtilnih, finejših nivojih.

Čudovita pesem, ki zaključuje majhno knjigo J. Krishnamurtija, *Ob nogah učitelja*, govori o poslušanju in gledanju na ta način: "Čakaj na besedo Učitelja/bodi buden za skrito luč;/prepoznavaj Njegov ukaz/celo sredi hruma bitke." Čakanje je postopek zaustavitve naših zunanjih in notranjih dejavnosti, da bi pričakali besedo Učitelja. Čeprav jo imenujemo 'beseda', ni zagotovljeno, da jo bomo 'slišali' kot besedni izraz. Ne vemo, kdaj bo prišla ali kako bo prišla. "Bodi buden za skrito Luč". Kako gledamo luč, ki je skrita? Že sam postopek, ko to poskušamo, od nas zahteva, da presežemo svoj običajni občutek za videnje in sluh.

Prepoznavaj Njegov ukaz celo sredi hruma bitke: sredi obkroženosti z vsakodnevni dejavnostmi, ki jih avtor v tej pesmi enači z bitko, kot so sprta kraljestva, ki se bojujejo. Nekaj nas je že v vojni. Za večino je torej treba nekaj domišljije, da bi predvideli naraščajoče gibanje, nenehno potrebo po obsojanju, delovanju, napadanju, premikanju in stalnem trušču vojskujočih se nasprotnikov v boju. Vendar pa je sredi vsega tega v zavesti ohranjen miren prostor, ki je uglašen na poslušanje ukazov od zgoraj. Za nas, ki smo tako različno usposobljeni, je to težaven postopek. Ne zgolj v tem življenju, temveč v mnogih življenjih navadno usmerimo svojo pozornost navzven, pri čemer se osredotočimo na boj in ne na notranje usmeritve.

Obstaja sufijska zgodba o zbiralcu smeti, ki se je znašel sredi tržnice s parfumi v Istanbulu. V atmosferi čistih vonjev se je nenadoma zrušil in nihče ga ni mogel spraviti k zavesti. Modri mož, ki je šel mimo, je našel nekaj gnilega in umazanega ter to pomolil padlemu moškemu pod nos. Ko je možki to zavohal, se je takoj prebudil in modrec ga je lahko pospremil s tržnice parfumov. Zgodba seveda govori o nas in o tem, kako nas privlačijo nižje ravni vibracij. Težnja je tako zakoreninjena, da v odsotnosti grobosti, na katero smo se navadili, postanemo neobčutljivi – v zgodbi človek pade v nezavest.

Tako čakamo, gledamo, poslušamo. Drugi del te kratke pesmi pravi: “Opazi Njegov najbolj bežen znak/nad glavami množice;/prisluhni Njegovemu najtišjemu šepetu/nad silnim zemeljskim petjem.«” Na to usposabljanje, v katerega smo vključeni, gledamo kot na meditativno prakso, ki jo je treba prenesti v vsak trenutek, v vsakodnevno življenje v službi ali doma.

Pri meditaciji se pogosto osredotočimo na dih, dih pa nas privede do zavedanja utripov v telesu. Začnemo se zavedati subtilnih/finejših zvokov, ki nas obdajajo: zvok diha, ki prihaja v telo in iz njega, zvoki utripajočega srca, notranji električni zvoki. Ti so vedno navzoči, vendar pa jih redko slišimo. To so razni nasveti za povezovanje z Učiteljem in navezovanje stikov z njim.

Obstaja zgodba o enem od velikih severnoindijskih budističnih Mojstrov, Asangi, ki je živel v 4. stoletju pred našim štetjem. Za dvanajst let se je zatekel v jamo k meditacijskemu umiku, s formulo, za katero je menil, da ne bo spodletela in mu bo omogočila vzpostavitev nekakšne povezave z Budo Maitrejo. Tri leta je meditiral in ker se ni nič zgodilo, je bil pripravljen odnehati. Zapustil je svojo jamo in ko je hodil, je opazil vrano, ki je zapuščala svoje gnezdišče na pobočju gore. Opazil je, da je vrana tam, kjer je letala v gnezdo in iz njega, po malem z zamahi svojih kril odnašala kamenje okrog gnezda. Zaradi tega si je dejal: “Če lahko ta ptica odstranjuje kamenje zgolj s ponavljajočimi dotiki svojih peres, se lahko samozavestno vrnem k svoji meditaciji.”

Tako je še tri leta meditiral in še vedno ni izkusil nobene povezave z Gospodom Maitrejo, zato je jamo znova zapustil. Ko tokrat opazi kapljanje vode in da tam, kjer padajo kapljice, najmehkejši od vseh elementov v naravi odnaša kamen, se odloči, da se bo vrnil k meditaciji. Podobna izkušnja se je zgodila po devetih letih. Zdaj je minilo že dvanajst let od začetka umika, vendar še

vedno brez stika z Učiteljem. Na tej točki Asanga ugotovi, da je njegova praksa brezplodna in brezupna ter odide za vedno.

Ob cesti naleti na psa, ki je bil tako hudo poškodovan, da so ga že načeli črvi. Ko Asanga zagleda psa, ga želi ozdraviti, hkrati pa noče poškodovati črvov, ki se hranijo s psom, saj jih vidi kot druga živa bitja, katerih življenje je prav tako dragoceno, zato jih poskuša odstraniti enega za drugim. Ugotovi, da jih poškoduje, ko jih poskuša odstraniti s palico. Ko nato poskuša to narediti s prsti, jih prav tako poškoduje.

Končno odstranjuje črve, enega za drugim, s svojim jezikom. V tistem trenutku pa se ta, o katerem je mislil, da je poškodovani pes, nenadoma pojavi kot Buda Maitreya, ki spregovori Asangi: “Ves ta čas si sedel in meditiral, vendar so stvari vseeno ovirale tvoj vid. Tvoje osebne karmične ovire so preprečevale to povezavo. Šele v tem trenutku izjemnega sočutja, ko nisi razmišljal o svojem osebni programu za srečanje Maitreje Bude, v svojem izjemnem sočutju do te živali, si končno sposoben videti in izkusiti tisto, kar se ti je izmikalo dvanajst let.”

Vsak od nas se nahaja na različni stopnji razvoja in je nenehno, čeprav nezavedno, v navzočnosti najvišje zavesti. A poskušamo! Obstajajo določena prizadevanja, v katera smo vključeni, vendar ne s ciljem, da bi srečali in videli te Mojstre, temveč s ciljem, da bi opravili delo, ki nas pripelje bližje k njim. Svoje življenje lahko preživimo tako, da opredelimo to delo in se mu predamo. Če k temu pravilno pristopimo, pride, podobno kot pri Asangi, do prelomnih trenutkov.

Geoffrey Hodson je napisal čudovito majhno knjižico z naslovom *Tako sem slišal*. Vanjo je vključena molitev ali prava meditacija, ki jo citira iz drugega vira. Pravi ji nezgrešljiv način, da se v srcu povežemo z Učiteljem. Ne osredotoča se na fizičnega posameznika, temveč na to, da se povežemo z Učiteljem v središču našega bitja. Molitev se začne: “O, milostljivi Gospod, vstopam v tvoj sijaj in se bližam tvoji navzočnosti tako, da služim v tvojem imenu in zate.”

Ko gremo na obisk k nekomu posebnemu, mu običajno prinesemo darilo – nekaj mu ponudimo. Ko gremo obiskati Najvišje, moramo ugotoviti, kaj je

najvišji dar, ki ga lahko prinesemo. V tej meditaciji je naše darilo “*služenje*, ki sem ga opravil v tvojem imenu in zate”. Nadaljuje se takole: “Želim postati bolj učinkovit služitelj.”

Bistvo našega srečanja, ključni pomen ponudbe je v tem, da lahko postanem učinkovitejši služitelj – učinkovitejši pri povečevanju tega, kar moramo dati Najvišjemu. Zatem pa: “zato odprem svoje srce in um môči tvoje ljubezni, tvoje radosti in tvojega miru.”

Na začetku molitve je dana usmeritev za tri posebna notranja dejanja, ki postavijo oder za naše srečanje z Mojstrom: da prepoznamo in predstavimo dragoceno daritev; da razjasnimo in izrazimo svojo namero, da želimo postati bolj učinkoviti pri služenju Mojstru ter v prisotnosti in pod vplivom Učitelja odpremo globine našega bitja. Odstranimo ovire, ki nas blokirajo pred tem, kar nam želi ta Učitelj predati.

V budizmu obstaja učenje, ki je povezano s temi začetnimi vrsticami iz Hodsonove molitve. Obravnava vprašanje o naslednjem: “Kako se obnašamo, ko smo v Učiteljevi navzočnosti? Katere lastnosti našega bitja prinašamo v tem posebnem trenutku?” To učenje predstavijo na primeru posode, lonca. Pravijo, da obstajajo tri stvari, ki lahko ovirajo našo povezavo z Učiteljem.

Prvi primer je lonec, obrnjen na glavo. Tudi v navzočnosti nekoga, ki želi deliti čisti nektar, tega lonca ni mogoče napolniti. Lahko naliva in naliva, naša srca in umi pa so zaprti in nobena modrost ni ohranjena. J. Krishnamurti v knjižici *Ob nogah Učitelja* pravi: “Če ne obstaja popolno zaupanje, ne more biti popolnega pretoka ljubezni in moči.”

Drugi primer je počen lonec. Prejema vodo, vendar je nič ne zadrži. Naše navade nepazljivosti in vznemirjenosti, ki jih redno gojimo v vsakodnevnikih običajnih dejavnostih, nas nenadoma ne zapustijo, ko smo v navzočnosti nečesa vzvišenega.

Tretji primer je lonec, ki je v notranjosti umazan. V takšno posodo lahko človek nalije najčistejši nektar, vendar se pomeša z umazanijo. Kar je v zavesti čisto, postane nečisto, ker je prežeto z napačnimi idejami, negativnimi čustvi,

napačnimi miselnimi tokovi, s škodovanjem, usmerjenim k drugim, z obrekovanjem, ki ga nosimo s seboj. Seveda smo mi tisti, ki trpimo, ker je učenje zapravljeno.

V tem poučevanju ne obstaja ideja, da bi se zaprli, da bi zamašili razpoke s pozornostjo oziroma da bi puščanje odpravili s pozornostjo. V primeru Krishnamurtijevega ‘čakanja’ in ‘opazovanja’ smo pozorni. *Pozorni* smo na tisto, kar je pred nami. V takem stanju smo sposobni, da dejansko sprejmemo in se odzovemo.

Torej; “O, milostljivi Gospod, vstopam v tvoj sijaj in se bližam tvoji navzočnosti tako, da služim v tvojem imenu in zate./Želim postati bolj učinkovit služitelj.” In *odprem* se, posoda je odprta, nedotaknjena, očiščena in obrnjena proti tebi, da jo lahko napolniš z “močjo svoje ljubezni, svoje radosti in svojega miru”.

Meditacija se nadaljuje tako, da se posamično osredotoča na radost, mir in predvsem na ljubezen. “V tvoji navzočnosti me tvoja ljubezen razpira.” Nato molitev govori o lastnosti ljubezni in da moram, ko sem prejel, neizogibno biti navzočnost ljubezni na svetu. Konča se z: “Vodi me, o milostljivi Gospod, s svojo nepopustljivo ljubeznijo k združitvi s tabo in srcem večnosti.” Zadnje besede meditacije pa so: “V tvoji ljubezni počivam večno.”

Kadar koli imamo izkušnjo narave ‘ljubezni, ki objema vse v Eno’ (kot je to izraženo v Univerzalni molitvi od Annie Besant), je neizogiben odziv “da se spočijemo”. Prinaša počitek, ustavi svet. Tako počivamo v tej ljubezni. To je poudarek meditacije, da pri izkušanju tega vzvišenega počitka do neke mere spoznamo naravo dišave v kamrici srca. Zatem to ponovimo, se temu približamo, vendar vedno, ko se izkušnje zavemo, počivamo.

To je zgolj nekaj nasvetov, ki jih delijo tisti, katerih izkušnja jim daje vrednost. Delo je, kot vedno, naše, vendar pa so smernice, namigi in sledi na poti polne moči.

(*The Theosophist*, julij 2020; prevod I. P.)

O UČENJU

Tedaj je spregovoril učitelj:
“Govori nam o Učenju.”

In on je dejal:

Nihče vam ne more ničesar razodeti, razen tega, kar v polsnu že leži v zarji vašega spoznanja. Učitelj, ki stopa v tempeljski senci med svojimi učenci, ne daje iz svoje modrosti, marveč iz svoje vere in svoje ljubeznivosti.

Če je resnično moder, vas ne vabi, da vstopite v hišo njegove modrosti, temveč vas raje vodi k pragu vašega lastnega duha.

Zvezdoslovec vam lahko pripoveduje o svojem spoznavanju vesolja, toda svojega spoznanja vam ne more dati.

Glasbenik vam lahko zapoje napev, toda ne more vam dati ušesa, ki dojema napev, niti glasu, da ga lahko ponovite.

In kdor se spozna na znanost števil, lahko govori o kraljestvu uteži in meril, toda ne more vas vanj popeljati.

Kajti spoznanje enega človeka ne posoja svojih kril drugemu človeku.

In kakor vsak izmed vas stoji sam v božjem znanju, tako mora biti vsak izmed vas sam v svojem znanju o Bogu in v razumevanju posvetnega.

Kahlil Gibran, *Prerok*

OTROK

Maria Montessori

NAPAKE IZ PRETEKLOSTI

Priprava učenca na tisto družbeno življenje, v katerem bo pozneje prisiljen živeti, je bil dosedanji edini cilj vzgojitelja, k kateremu so bila usmerjena vsa njegova prizadevanja. Ker je bila zato ta priprava v glavnem namenjena temu, da bi moral vedeti, kako posnemati odraslega, je bil pod plaščem nagonskega posnemanja prisiljen zadušiti ustvarjalne sile duha. Prednostno so ga učili o tistem, kar se je štel, da je treba nepogrešljivo poznati, da bi lahko živel v civilizirani skupnosti. To je vsililo popolno prilagoditev obliki družbenega življenja, ki ni naravna otrokom in bi jim morala postati naravna šele, ko bodo odrasli. V takšnih razmerah resnične narave otrok ni bilo mogoče ceniti niti v starem tipu šole niti v obliki staromodne družinske vzgoje. Otrok je bil zgolj 'bodoče bitje'. Ni bil predviden za nič drugega kot za 'tistega, ki naj bi postal', zato je bil brez pomena, dokler ni dosegel stopnje, na kateri je postal človek.

Vendar pa ima otrok, tako kot vsa druga človeška bitja, svojo lastno osebnost. V sebi nosi lepoto in dostojanstvo ustvarjalnega duha, ki ju nikoli ni mogoče izbrisati, tako da njegova čista in zelo občutljiva duša zahteva našo kar najbolj nežno skrb. Ne smemo se ukvarjati zgolj z njegovim tako drobnim in krhkim telesom. Ne smemo misliti zgolj na to, da bi ga zelo previdno negovali, ga umivali in oblačili. Človek tudi v zgodnjem otroštvu ne živi zgolj od kruha. Materialne potrebe so na nižji stopnji, ki se lahko poslabša v kateri koli starosti. Suženjstvo v otrocih, kot tudi v odraslih, spodbuja manjvredna čustva in ustvarja popolno pomanjkanje dostojanstva.

Družbeno okolje, ki smo si ga ustvarili zase, ni primerno za otroka. Ne razume ga, zato se zaposli izven njega, in ker se ne more prilagoditi naši družbi, je iz nje izključen in predan v varstvo šole, ki pogosto postane njegov zapor. Danes lahko zelo jasno vidimo, kako usodne so posledice šole, v kateri se otroci učijo po starih metodah. Na ta račun trpijo ne samo organsko, ampak tudi moralno. Šola je do zdaj zapostavljala vzgojo značaja, ta temeljni pro-

blem vzgoje. Tudi v krogu družine obstaja enaka načelna napaka. Tudi v njej vedno obstaja nenehna skrb za jutrišnji dan otroka, za njegov bodoči obstoj. Sedanjosti nikoli ne jemljemo resno. S sedanjostjo mislim na to, kaj otrok potrebuje za to, da bo lahko celostno živel v skladu s psihičnimi potrebami svoje starosti. V teh zadnjih letih se stvari izboljšujejo v družinah z bolj sodobnimi idejami, v katerih se začne upoštevati fizično življenje otroka. Racionalna prehrana, higiensko oblačenje in življenje na prostem predstavljajo zadnji napredek, ki ga je v tem stoletju znanost prinesla v otrokovo življenje.

Vendar pa je najbolj človeška od vseh otrokovih potreb zanemarjena – to so potrebe njegovega duha, njegove duše. Človek, ki živi v otroku, ostaja v njem zadušeni. Znani so nam zgolj napor in energija, ki so potrebni, da se otrok brani pred nami. Vse, kar poznamo, je jok, kričanje, zvijanje, boječnost, posesivnost, izmišljotine, sebičnost in duh uničenja. Naredimo napako, ki je še bolj resna in ima resnejše posledice. Storimo jo s tem, da ta obrambna sredstva obravnavamo, kot da so bistvene lastnosti otroškega značaja in si otroke podredimo, ker menimo, da je naša dosledna dolžnost, da jih poskušamo odpraviti z največjo strogostjo in ostrino, ki nas vodi celo do skrajnosti telesnih kazni. Te otrokove reakcije so pogosto simptomi moralne bolezni, ki se zelo pogosto začnejo pred resnično živčno boleznijo, katere posledice se čutijo do konca življenja posameznika.

Vsi vemo, da je razvojna doba najpomembnejše obdobje celotnega življenja. Moralna podhranjenost in zastrupitev duha sta za človekovo dušo tako usodna kot fizična podhranjenost za zdravje njegovega telesa. Vzgoja otrok je zato najpomembnejši problem človeštva.

ZDRAVILO

Za nas je vprašanje vesti, da poskušamo razumeti tudi najmanjše odtenke otrokove duše in da smo zelo previdni v svojih odnosih s svetom najmlajših. Pred tem smo bili pred otroki skoraj samozadovoljni pri izvajanju dela neusmiljenih sodnikov. V primerjavi z odraslimi so se nam zdeli polni napak, mi pa smo se jim predstavili kot zgledi bitij, ki prekipevajo od vseh vrlin. Zdaj se moramo zadovoljiti s precej skromnejšo vlogo, ki jo zahteva razlaga Emersona o sporočilu Jezusa Kristusa:

Otroštvo je večni Mesija,
ki se nenehno vrača v roke
degradiranega človeštva zato,
da bi ga zvabil nazaj v nebesa

Če bomo otroka obravnavali v tej luči, bomo prisiljeni kot absolutno nujnost prepoznati, da je treba otroštvu posvetiti skrb z ustvaritvijo primernega sveta in primernega okolja zanj. S tem bomo opravili veliko nalogo v korist človeka. Otrok ne more živeti naravnega življenja v zapletenem svetu odraslih. Prav tako je jasno, da odrasla oseba moti in ovira razvoj otroka s svojim nenehnim nadzorom, s svojim neprekinjenim dajanjem nasvetov in s svojim diktatorskim odnosom. Vse dobre sile, ki rastejo v njegovi duši, se na ta način zadušijo in v otroku ne ostane nič drugega kot podzavestni impulz, da se čim prej osvobodi od vsega in vsakogar.

Zavrzimo torej svojo vlogo upravnika zapora in se raje zavzemimo za pripravo okolja, v katerem ga, kolikor je le mogoče, ne bomo poskušali nadlegovati s svojim nadzorom in poučevanjem. Prepričati se moramo, da bolj ko okolje ustreza otrokovim potrebam, bolj omejena postane učiteljeva dejavnost. Toda pri tem ne smemo pozabiti na zelo pomembno načelo – dajanje svobode otroku ne pomeni, da ga prepustimo njegovim lastnim virom in ga morda zanemarimo. Pomoč, ki jo damo otrokovi duši, ne sme biti pasivna brezbriznost do vseh težav v njenem razvoju. Namesto tega jo moramo podpreti s preudarnostjo in ljubečo skrbjo. Že zgolj s tem, da smo z veliko skrbnostjo pripravili otroško okolje, smo opravili veliko nalogo, saj ustvarjanje novega sveta, sveta otrok, ni lahko doseči. Vidimo, da njihovo gibanje in aktivnost postaneta neverjetno urejena takoj, ko je pripravljeno majhno pohištvo, ki ga otroci potrebujejo toliko kot odrasli ljudje (morda celo bolj, saj zanje to ni zgolj kos pohištva, temveč sredstvo za razvoj). Pred tem se zdi, da so bili njihovi udi brez vsakega mojstra, ki bi jih usmerjal. Tekali so približno vedoč vse, skakali tu in se zaletavali tam. Zdaj se zdi, da je njihovo gibanje usmerjeno z zavestno voljo. Lahko jih pustimo brez vsake nevarnosti, saj vedo, kaj hočejo.

Potreba po aktivnosti je skoraj močnejša od potrebe po hrani. To doslej še ni bilo prepoznano, ker ni bilo primernega področja dejavnosti, na katerem bi

otrok lahko izrazil svoje potrebe. Če mu to damo, bomo videli, kako se majhni mučitelji, ki nikoli ne morejo biti zadovoljni, pretvorijo v vesele delavce. Pregovorni uničevalec postane najbolj vnet skrbnik predmetov, ki ga obkrožajo. Hrupen in razposajen otrok, neurejen v svojih gibih in dejanjih, se spremeni v zelo urejeno bitje, polno duhovne umirjenosti. Če pa otroku primanjkuje ustreznih zunanjih sredstev, nikoli ne bo mogel izkoristiti velikih energij, s katerimi ga je obdarila narava. Začutil bo instinktivni nagon k takšni aktivnosti, ki bo lahko vključila vso njegovo energijo, kajti to mu je dala narava za izpopolnitev njegovih sposobnosti. A če ni ničesar, kar bi lahko zadovoljilo ta impulz, kaj lahko otrok naredi, razen tega, kar počne – razvija svojo dejavnost brez kakršnega koli cilja v neurejeni razposajenosti?

Pri pripravi okolja je vse odvisno od tega.

HIŠA OTROK

Zdaj že skoraj vsi vedo za Hišo otrok. Majhno pohištvo in majhni preprosti predmeti, ki služijo intelektualnemu razvoju otroka, izdelujejo v vseh civiliziranih državah: majhno pohištvo v sijajnih barvah in tako lahkotno, da ob trku z njim zlahka pade in se zato otroci lahko nemoteno premikajo. Na svetli barvi se vidijo madeži in prah, zato je otrok pozoren na vsako motnjo ali nered. A ker se motnja zlahka razkrije, jo je mogoče prav tako enostavno popraviti s pomočjo malo mila in vode. V naši Hiši otrok je takšno pohištvo. Vsak otrok izbere kraj, ki mu je najbolj všeč in v njem vse postavi po svojem okusu, vendar se mora paziti pred vsakim neurejenim ravnanjem, saj vsako neurejeno gibanje povzroči, da pohištvo zaradi svoje lahkotnosti ob premikanju poškoduje tla. Otrok je torej obdan z opominjočimi prijatelji, katerih glasovi niso glasovi odraslih in se nauči biti previden in zavesten ter usmerjati gibe svojega telesa. Iz tega razloga v otrokovo okolje postavljamo lepe krhke in majhne steklene ali porcelanaste predmete, kajti če jih otrok pusti pasti, se bodo zlomili in za vedno bo izgubil tiste ljubljene majhne predmete, ki so mu dajali toliko veselja ter pritegnili njegov pogled in roke vsakič, ko je prišel v sobo. Odšli so, izgubljeni za vedno, zgolj zato, ker ni dovolj skrbel, kako jih je držal, zgolj zato, ker jim je pustil, da so mu zdrsnili med prsti! Zdaj so zlomljeni na koščke, mrtvi. Niso več tam, da bi ga poklicali in se mu nasmehnili. Ali obstaja za otroka kakšna večja kazen kot izguba njegovih ljubljenih predmetov, ki se jih nihče drug nikjer ni smel dotakniti, razen v majhni hiši,

ki je bila zgrajena zanj ob upoštevanju njegove velikosti in njegovega miselnega razvoja! Ali lahko obstaja kak močnejši glas od tistega, ki otroka opominja: “Bodi previden pri svojih gibih! Vsak tvoj neurejeni gib je nevarnost za obstoj enega od tvojih ljubljenih prijateljev, ki te obkrožajo.” Kakšno veliko bolečino za otroka predstavlja izguba dragega predmeta, vemo mi, ki smo bili z njim. In kdo ne bi občutil želje po tolažbi enega od teh drobnih bitij, medtem ko s pordelim obrazom stoji in joka pred čudovito majhno porcelanasto vazo, ki jo je spustil na tla? In če bi ga lahko videli pozneje! Kako koncentriran je njegov obraz, ko od takrat naprej nosi krhke predmete in kako viden je napor volje, da bi ukazoval vsem svojim gibom zato, da bi dosegel njihovo pravilnost.

Tako vidite, da k nenehnemu izboljševanju otrok pomaga okolje samo, kajti vsaka napaka, ne glede na to, kako majhna je, postane tako očitna, da je vmešavanje učitelja nepotrebno. Učitelj lahko ostane tih opazovalec vseh majhnih napak, ki se dogajajo okoli njega in malo po malo se bo zdelo, kot da bi otrok slišal glasove predmetov, ki v svojem tihem jeziku govorijo, opominjajo in mu razkrivajo njegove majhne napake. “Bodi previden. Ali ne vidiš, da sem tvoja lepa mizica? Vsa sem sijoča, zloščena in prelakirana. Ne opraskaj me. Ne spreglej me. Ne umaži me!” Estetska kakovost predmetov in okolja je velika spodbuda za otrokovo aktivnost, tako da podvoji svoja prizadevanja. V naši Hiši otrok so zato vsi predmeti privlačni. Krpe za brisanje prahu so lepo obarvane, ročaji metle so ročno pobarvani v svetle odtenke, majhni čopiči pa so tako privlačni kot majhni okrogli ali pravokotni koščki mila, ki v roza, modri in rumeni barvi prikličejo pogled otroka s prošnjo, da jih uporabi. Iz vseh predmetov, ki se oglašajo, mora izvirati glas, ki otroku pravi: “Pridi in se me dotakni, izkoristi me. Ali me ne vidiš? Sem čudovita krpa za prah, vsa roza in rdeča. Pridi, greva in odstraniva prah s površja mize.” In z druge strani: “Tukaj sem, majhna metla. Vzemi me v svojo majhno roko in očistiva tla.” In še en glas kliče, rekoč: “Pridite, čudovite ročice. Potopite se v vodo in vzemite milo.” Svetli predmeti kličejo otroka od vsepovsod: skoraj začenjajo biti del njegovega razpoloženja, njegove biti, njegove prave narave in nič več ni potreben učitelj, da bi rekel: “Peter, očisti sobo.” In “Janez, umij si roke.”

Vsak otrok, ki je osvobojen, ki ve, kako skrbeti zase, kako si obuti čevlje, se obleči in sleči brez pomoči, v svojem veselju, v svoji prešernosti odseva člo-

vekovo dostojanstvo, kajti človekovo dostojanstvo se rodi iz občutka lastne neodvisnosti.

Vesetje, ki ga najmlajši občutijo pri svojem delu, jih usposobi, da vse dosežejo z navdušenjem, ki je skoraj pretirano. Če loščijo medeninasto kljuko na vratih, to počnejo tako dolgo, da postane sijoča kot ogledalo. Tudi najbolj preproste stvari, na primer brisanje prahu in pometanje, opravijo z določeno mero pretiravanja.

ČUDOVITI REZULTATI

Očitno je, da jih k aktivnosti ne spodbudi zgolj doseganje zunanjega cilja, temveč možnost, da lahko valorizirajo in uveljavijo svoje latentne energije. Ta valorizacija je tista, ki odloča o trajanju aktivnosti in zahteva nenehno ponavljanje. Ponavljanje dejanja, medtem ko otroka osrečuje, mu omogoči doseganje pravih podvigov. Na primer, vidimo zelo mlade otroke, kako se sami oblačijo in slačijo, zapenjajo gumbe, vežejo pentlje, do popolnosti pripravijo mizo, čistijo posodo. Vendar pa to ni dovolj. Presežek energije se kaže v tem, da otrok to, kar se je pravkar naučil, uporablja v korist tistih, ki še niso dosegli enake stopnje popolnosti. Tako vidimo otroka, kako zapenja oblačila svojega mlajšega prijatelja, mu zaveže vezalke na čevljih ali hitro očisti tla, če kdo slučajno po njih polije juho. Če pomiva posodo, očisti tisto, ki so jo umazali drugi, in ko pripravi mizo, počne to v korist mnogih drugih, ki se dela niso lotili skupaj z njim. Kljub temu tega dela v korist drugih ne šteje kot dodaten napor, ki si zasluži pohvalo. Ne, trud sam po sebi je zanj najbolj iskana nagrada. Nekoč sem videla, kako majhna punčka zelo žalostna sedi pred kuhano juho, ne da bi jo sploh poskusila. Zakaj? Ker so ji obljubili, da bo lahko sama pripravila mizo, nato pa so na to pozabili. Razočaranje je bilo tako veliko, da so bile utišane celo telesne potrebe. Njeno majhno srce je jokalo glasneje kot njen želodec.

Na ta način se razvije tisti del zunanje dejavnosti otroka, ki je usmerjen v družbene cilje. Otrok ima cilj, ki ga zelo dobro razume in ga lahko z lahkoto sprejme. Njegova inteligenca si prizadeva za ta cilj, mi pa s tem, ko ga umerimo v svoje okolje, otroku omogočimo svobodo, da ga doseže. Vsekakor ima njegova resnična narava, njegov resnični interes veliko globlje korenine in otrok deluje tako, kot to počne, ne zgolj zato, da bi dokončal dolžnost, ki

si jo je izbral, temveč da bi zadovoljil to željo po dejavnosti in zmanjšal žejo, ki uboga zakone razvoja. Zunanji cilj, preprost in jasen, je nujen, da se doseže zadovoljitev te želje. Bog ve kolikokrat bomo videli otroka, kako si umiva roke, vendar ne zato, ker so umazane, temveč zato, ker ga v to sili potreba, ki od njega zahteva postopni razvoj potrebnih sekundarnih dejanj, kot sta prinašanje in dolivanje vode, uporaba mila in brisač itn. Koliko dela vse to pomeni, ta neprekinjena in natančna uporaba vseh teh stvari – da pometete sobo, zamenjate vodo za rože, namestite pohištvo v sobo, zvijete preproge, pripravite mizo? Vse to so smiselne dejavnosti, ki se pridružijo telesni vadbi. Kdor je v življenju prisiljen opravljati to ročno delo in kdor občuti utrujenost, ki jo povzroča, ve, koliko gibanja je treba za izpolnitev takšnih nalog.

V zadnjem času se veliko govori o potrebi telesne vadbe. No, tukaj je vadba in to ne neuporabne in mehanske vrste, temveč tiste vrste, ki jo je mogoče izvesti z bistroumnostjo in s ciljem, ki stoji za njo. Kljub temu pa vaje iz praktičnega življenja, ki jih najmlajši izvajajo s toliko veselja in ki tako prijetno presenetijo vse obiskovalce Hiše otrok, še ne predstavljajo bistvenega dela. Te so zgolj začetek, iniciacija in tvorijo najmanj pomembno plat otrokove dejavnosti. Dobro znano dejstvo je, da znanstveniki dajejo vtis globoke zbranosti, zaradi katere so ravnodušni do posvetnih stvari. Vsi poznajo anekdoto o Newtonu, ki je pozabil jesti, o Arhimedu, ki ni niti opazil silovitih zvokov bitke za osvojitve Sirakuze in se je pustil presenetiti sovražniku, medtem ko je bil poglobljen v geometrijske izračune. No, gre prav za takšno vrsto anekdote, ki kaže nasprotno stran, drugo fazo te globoke koncentracije. Velika odkritja, ki prinašajo napredek celotnemu človeštvu, niso toliko posledica kulture znanstvenikov ali njihovega znanja, temveč posledica zmožnosti popolne koncentracije, moči njihovega intelekta, da se zatopijo v nalogo, ki jih očara, zaradi česar ne čutijo več potrebe po družbi, ki se ji izogibajo in se zato umaknejo v svojo hišo ali na neko samotno mesto.

Ko otrok najde področje dosežkov, ki ustreza intimnim potrebam njegove duše, bo razkril tudi, kaj še potrebuje za razvoj svojega obstoja. Trenutno išče svoje odnose s preostalim človeštvom, ki ga obkroža in jih najde. Vendar pa obstajajo notranje nujnosti, ki zahtevajo popolno samoto, ločitev od vseh in od vsakega, medtem ko ga vodijo v njegovo skrivnostno nalogo. Nihče nam ne more pomagati do intimne izolacije, ki nam omogoča dostop do našega najbolj skritega sveta, naše najgloblje narave, tako zelo skrivnostne,

tako zelo bogate in polne. Če v takem trenutku kdo pride k nam in se vmeša, prekine in uniči to intimno delo duše. Ta koncentracija, ki jo dobimo z osvoboditvijo od zunanjega sveta, mora nastati prav v naši duši, in tisto, kar nas obdaja, ne more zagotoviti njene rasti, njenega reda in miru. Stanje popolne koncentracije lahko najdemo zgolj pri velikih ljudeh in celo pri njih izjemoma. Izvor notranje sile, notranje moči je tisti, zaradi katerega izstopajo pred ostalimi. Iz te koncentracije izvira sposobnost, da imajo véliki z meditativno mirnostjo in neskončno dobrohotnostjo vpliv na množice. Obstajajo ljudje, ki se po dolgotrajni ločitvi od sveta počutijo sposobne rešiti velike probleme človeštva, medtem ko z neskončno potrpežljivostjo prenašajo slabosti in pomanjkljivosti svojih soljudi, četudi se ti povzpnejo do skrajnega sovraštva in preganjanja.

Ob preučevanju pojava vidimo, da obstaja tesna povezava med ročnim delom, ki ga opravljamo v skupnem življenju in globoko koncentracijo duha. Čeprav se sprva zdi, da si ti dve stvari nasprotujeta, sta v resnici globoko združeni, kajti ena je zgolj vir za drugo. Življenje duha v samoti pripravi moč, ki je potrebna za običajno življenje, in obratno, vsakdanje življenje z urejenim delom popravi koncentracijo. Zapravljanje energije se nenehno nadomešča z viri koncentracije duha. Človek, ki v sebi jasno vidi, čuti potrebo po notranjem življenju, tako kot telo čuti potrebe materialnega življenja, kot sta lakota in spanje. Duša, ki ne čuti več svojih duhovnih potreb, je v enako nevarnem položaju kot telo, ki ni več sposobno čutiti muk lakote ali potrebe po počitku.

Če pa v otroku najdemo to koncentracijo in to zatopljenost znotraj duše v otroku, postane očitno, da pojav ne predstavlja izjemnega stanja pri osebah, ki so še posebej obdarjene z duhovnimi darovi, temveč je to univerzalna lastnost človeške duše, ki odvisno od okoliščin preživi v zgolj nekaj ljudeh, ki dosežejo odraslost. Če zdaj pri otrocih upoštevamo te posamezne utrinke zbranosti, se razkrije slika, ki je popolnoma drugačna od tiste, ko smo govorili o uporabnih nalogah, ki so jih otroci opravljali. Predmet, iz katerega ni mogoče izluščiti nobene možne uporabnosti, nenadoma pritegne otrokovo pozornost. Otrok se začne pretirano ukvarjati z njim in ga premikati v vse smeri. Pogosto so to zgolj majhni gibi, enakomerni in skoraj mehanski. Pogosto roka uniči tisto, kar je zgradila trenutek prej, zato da bi znova začela graditi. Ti gibi se bodo ponovili tolikokrat, da bo človek prisiljen pomisliti, da gre za dejavnost, ki se ne izvaja s posebnim navdušenjem, ki je, kot smo videli,

značilnost vaj iz praktičnega življenja. Ta dejavnost odpre zaklop, ki nam omogoča, da ugledamo poseben pojav.

Ko sem prvič odkrila obstoj tega značajskega vidika otrok, sem bila presežena in sem se vprašala, ali nisem bila pred izrednim dogajanjem, ali nisem bila priča novi in čudoviti skrivnosti, kajti pred mojimi očmi so bile uničene številne teorije najbolj priznanih psihologov, v katere smo verjeli. Prav tako sem verjela, da otroci niso sposobni za dalj časa usmeriti svojo pozornost na katero koli nalogo. In vendar je bila pred mano triletna deklica, ki je z očitnimi znaki najbolj zbrane pozornosti lesene valje, ki so se razlikovali po velikosti, nameščala v luknje, ki so jim popolnoma ustrezale. Zelo previdno jih je vstavljala in ko so bili vsi nameščeni, jih je spet odstranila, da bi jih takoj zatem vrnila nazaj. To je ponavljala znova in znova, jih vzela ven, vstavila nazaj, vedno z enako globoko zbranostjo, tako da človek ni mogel predvideti, kdaj se bo to končalo. Začela sem šteti. Ko je to ponovila več kot štiridesetkrat, sem odšla do klavirja in začela igrati, medtem ko sem druge otroke prosila, naj pojejo. A ona, majcena, je nadaljevala s svojo nekoristno nalogo, ne da bi se odmaknila od mize, ne da bi dvignila oči, kot da je bila popolnoma odmaknjena od tega, kar jo je obdajalo. Potem je nenadoma nehala in je vsa nasmejana, polna veselja dvignila svoje bistre oči. Zdelo se je, kot da se ji je z ramen dvignila teža, kot da je preživela obdobje počitka: nasmehnila se je, kot to počnejo otroci, ko se zbudijo iz blagodejnega spanca. Od takrat sem isti pojav opazovala še več stokrat.

Po kakršni koli nalogi, opravljeni s to vrsto koncentracije, se zdi, da so otroci vedno spočiti in intimno okrepljeni. Skoraj se zdi, da se je v njihovi duši odprla pot sijočim silam, ki na ta način razkrivajo najboljšo plat njihovega značaja. Takrat postanejo prijazni do vseh. Predajo se z namenom, da bodo koristni drugim ljudem in polni so želje, da bi bili dobri.

KLJUČ DO VSE PEDAGOGIKE

Včasih se je zgodilo, da se je kdo od otrok približal učiteljici, da bi ji šepetal na uho, kot da bi ji razkrival skrivnost: "Učiteljica, dober sem." Ta opažanja so sicer valorizirali drugi, vendar sem jih jaz posebej uporabila. V tem, kar se je dogajalo v teh dušah, sem videla zakon in sem ga razumela. Ta zakon mi je dal vizijo o možnosti popolne rešitve problema izobraževanja. Razumela

sem tisto, kar je otrok razkril. Pred mano se je jasno pojavila zamisel, da morajo red, miselni razvoj, intelektualno in čustveno življenje izhajati iz tega skrivnostnega in skritega izvira in od takrat naprej sem naredila vse, kar sem lahko, da bi našla eksperimentalne predmete, ki bi omogočili to koncentracijo. Z veliko skrbnostjo sem se učila, kako ustvariti tisto okolje, ki bo vključevalo najugodnejše zunanje pogoje za vzbuditev te koncentracije in na ta način sem začela ustvarjati svojo metodo.

Vsekakor je tukaj ključ do vse pedagogike: znati prepoznati dragoceni občutek za koncentracijo, da bi ga lahko uporabili pri učenju branja, pisanja in štetja ter pozneje tudi pri slovnici, aritmetiki, tujih jezikih, znanosti itn. Navsezadnje je vsak psiholog mnenja, da je edini način poučevanja tisti, ki vzbudi v učencu najgloblje zanimanje in hkrati nenehno in živahno pozornost. Torej se celotna stvar razreši s tem, da izkoristi tiste otrokove intimne in skrite sile za njegovo izobraževanje.

Ali je to mogoče? To ni zgolj mogoče, temveč je potrebno. Z namenom, da se pozornost skoncentrira, potrebuje stopnjevane dražljaje. Na začetku bodo to predmeti, ki jih čutila zlahka prepoznajo, zato bodo zanimive manjšemu otroku – valji različnih velikosti, barve, ki jih lahko namestimo po stopnji intenzitete, različni zvoki, ki jih je treba razlikovati drug od drugega, površine, ki se razlikujejo po hrapavosti, kar je mogoče prepoznati zgolj z dotikom; kasneje pa bomo imeli abecedo, številke, pisanje, branje, slovnico, risanje, težje računske operacije, naravoslovje. Tako se bo v različnih starostnih obdobjih z različnimi dražljaji gradila otrokova kultura.

NOVI UČITELJ

Posledično je naloga novega učitelja postala veliko bolj občutljiva od tiste, ki jo je imel stari učitelj, in je veliko bolj resna. On ima to odgovornost in od njega je odvisno, ali bo otrok našel pot do kulture in do popolnosti ali pa bo vse uničeno. Učitelju je najtežje razumeti, da se mora odstraniti zato, da otrok napreduje in da se mora odreči tistim pristojnostim, ki so doslej veljale za svete pravice učitelja. Jasno mora razumeti, da ne more imeti neposrednega vpliva niti na oblikovanje niti na notranjo disciplino učencev in da mora njegova samozavest počivati v njihovih skritih in latentnih energijah. Vsekakor je nekaj, kar učitelja prisili, da majhnim otrokom nenehno svetuje, jih

popravlja ali spodbuja in jim kaže, da jim je nadrejen zaradi svojih izkušenj in kulture. Vendar pa, dokler se ne bo mogel odpovedati samemu sebi in utišati glasú vse nečimrnosti, ne bo mogel doseči nobenega rezultata. Če pa se mora po eni strani vzdržati neposrednega vmešavanja, pa mora biti njegovo posredno ukrepanje marljivo in pripraviti mora okolje s popolnim poznavanjem vsake podrobnosti ter mora vedeti, kako in kje naj odstrani didaktično gradivo in otroke zelo previdno uvede v vadbo.

Učitelj mora biti sposoben razlikovati dejavnost otroka, ki išče pravilno pot, od dejavnosti tistega, ki je na napačni poti. Vedno mora biti miren, vedno pripravljen priteči, ko ga pokličejo, da izkaže svojo ljubezen in sočutje. To, da je vedno pripravljen, je vse, kar je potrebno. Učitelj se mora posvetiti oblikovanju boljšega človeštva. Tako kot vestalke, ki jim je bilo dano, da ohranjajo čist in s pepelom neomadeževan sveti ogenj, ki so ga prižgali drugi, mora biti tudi učitelj tisti, čigar skrbi je bil izročen plamen notranjega življenja v vsej svoji čistosti. Če ta plamen zanemarimo, bo ugasnil in nihče več ga ne bo mogel prižgati.

(*The Theosophist*, december 1941; prevod I. P.)

Maria Montessori
(31. 8. 1870 - 6. 5. 1952)

Na dan 31. avgusta 2020 je minilo 150 let od rojstva Marie Montessori, italijanske zdravnice, znanstvenice, vizionarke, filozofinje, antropologinje, izjemne intelektualke ter borke za pravice žensk in otrok. Trikrat je bila nominirana za Nobelovo nagrado za mir. Razvila je metodo poučevanja otrok, ki temelji na ustvarjalnosti in ne na disciplini. Verjela je v boljši svet in otroka, ki ga bo gradil. Gradil pa ga bo lahko zgolj otrok, ki bo znal razmišljati s svojo glavo, otrok, ki bo samostojen, čuteč in odgovoren do sebe, svojega bližnjega in sveta okoli sebe. Njen znanstveno utemeljeni pogled na razvoj otroka in s tem človeštva je bil vizionarski za čas, v katerem je živela, hkrati pa je nujen tudi za čas, v katerem živimo danes, čas mnogih preizkušenj in ponovnega iskanja vrednot. Uspešnost njenega sistema poučevanja potrjuje vedno večje število šol v 110 državah po vsem svetu, v katerih poučujejo po njeni metodi. V Sloveniji je trenutno 25 vrtcev – Hiš otrok za predšolske otroke (za starost do 3 let in za starost od 3 do 6 let) in 2 osnovni šoli ter kar nekaj popoldanskih programov montessori za otroke, ki nimajo možnosti, da bi redno obiskovali vrtec montessori, in nekaj šolanja na domu po pristopu montessori.

Maria Montessori je bila tudi zelo povezana s Teozofskim društvom in v stiku z vidnimi teozofi, kot sta bila George Arundale in Annie Besant, s katerimi je delila skupno vizijo o evoluciji in enosti življenja. Srečevala se je z Mahatmo Gandhijem in s številnimi drugimi znanimi svetovnimi osebnostmi. Pri svojih 69 letih je na povabilo Georgea Arundalea, skupaj s sinom Mariom, prvič prišla v Indijo in tam ostala sedem let. V Adyarju je izvedla montessori izobraževalni tečaj, ki se ga je udeležilo tristo učiteljev in učencev iz vse Indije. V Adyarju se je počutila kot doma, saj je bil to kraj, v katerem so bili njeni pogledi razumljeni in jih je lahko delila z drugimi. Njen sin je bil njen tesni sodelavec in je po njeni smrti nadaljeval njeno delo.

Časi so se spremenili, znanost je zelo napredovala, naše delo pa prav tako, vendar pa so bila naša načela zgolj potrjena, z njimi pa naše prepričanje, da človeštvo lahko upa na rešitev svojih težav, med katerimi so najbolj nujne tiste, ki zadevajo mir in enotnost, zgolj s preusmeritvijo svoje pozornosti in energij na odkrivanje ter razvoj velikih potencialov osebnosti človeka na poti njenega oblikovanja

Maria Montessori,
Odkrivanje otroka

Tulipan, ki so ga vzgojili ob
150. obletnici njenega rojstva,
kajti oboževala je tulipane...

NAGOVOR OTROKA

Marcelo Bernardi

Če ti rečejo, da si priden, pazi se:
izkoristili te bodo.

Če ti rečejo, da si pameten, pazi se:
poskušali se te bodo znebiti.

Če ti rečejo, da si ubogljiv, pazi se:
poskusili te bodo zaslužniti.

Če ti rečejo, da si dober, pazi se:
poskusili te bodo zatreti.

A če ti rečejo, da se uči, ne boj se:
ustvaril boš svet brez šol.

Če ti rečejo, da molči, ne boj se:
ustvaril boš svet brez prevez.

Če ti rečejo, da ubogaj, ne boj se:
ustvaril boš svet brez gospodarjev.

Če ti rečejo, da prosi odpuščanja,
ne boj se:ustvaril boš svet brez pekla.

Ne verjemi tistim, ki ti ukazujejo,
te kaznujejo, krotijo, žalijo, zasmehujejo,
ti laskajo, te goljufajo in zaničujejo.
Ne vedo namreč, da si svoboden.

ISKRICE BREZČASNE MODROSTI

Človek se je odpravil k svoji Ljubezni
in potrkal na njena vrata.

“Kdo je?” se je zaslišal glas.

Odgovoril je: “Jaz sem.”

Glas je dejal: “Tukaj ni prostora za *jaz*.”

In vrata so ostala zaprta.

Po enem letu samote in razočaranja
se je človek vrnil in znova potrkal.

Glas iz notranjosti je vprašal: “Kdo je?”

Odvrnil je: “*Ti si*.”

Vrata so se mu odprla.

Jalal al-Din Rumi

POTREBUJEMO SKOK NAPREJ!

Boris de Zirkoff

Univerzalno Življenje v vseh svojih brezštevilnih oblikah in aspektih je v ne-nehnem valovanju. Neizrekljivo v svojem osnovnem bistvu, v svoji nenehni zunanji spremembi. Takoj, ko katera koli od njegovih začasnih manifestacij postane toga, nastopi odmiranje, to je drug vidik Življenja, ki uničuje preživelo obliko, zato da bi zgradilo novo in bolj primerno.

Kjerkoli obstajajo prožnost, optimizem, dinamično zanimanje, vizija, iskanje Neznane, nuja po rasti in po postajanju, navdušenje, ki se vzpenja v nove višine in poskuša navidez nemogoče, tam obstajajo mladost in upanje ter široka avtocesta do vseh še nerojenih prihodnosti.

Kjerkoli obstajajo togost, pesimizem, ravnodušje, strah pred Neznanim, vznemirjenje in mentalna utrujenost, dvom, strah in odsotnost vizije, navezanost na vzpostavljeno rutino in ponošene brazde mišljenja, kristalizacija metod in negovane tradicije, ki zamegljujejo oddaljena obzorja prihodnosti, tam je starost, umiranje, senilnost in izguba vitalnih ognjev, ki so bistveni za vsako nastajanje in vso rast.

Tako je tudi s Teozofskim Gibanjem. Njegovo Bistvo Življenja se mora v njegovih prehodnih oblikah vedno znova obnavljati, odstranjevati nekoristne tradicije, oživljati svoje mnogovrstne kanale, ohranjati prožnost svojih nosilcev in modelov, iskati nove poti manifestacije, nepreizkušene metode rasti, neraziskane globine izkušnje in stalno segati po večjih in širših obzorjih, kjer so z ognjenimi besedami zapisana najbolj plemenita upanja in sanje človeške rase. Če ti pogoji vsaj delno ne bodo izpolnjeni, se bo moralo Teozofsko Gibanje v svoji sedANJI obliki preliti v druge tokove, druga gibanja zavesti, ki se izlivajo iz istega brezčasnega vira vsega Življenja na tem planetu, vodnjaka njegove večne mladosti, iz katerega se pretakajo življenje podarjajoči potoki Duha, ki hranijo duhovni organizem Človeštva.

Pri delu, v katerega smo vpleteni po celem svetu, potrebujemo pomoč tistih, ki so mladi – mladi po telesu kot po srcu in umu. Brez njih postane Gibanje

umirajoče, negibno, sektaško in kristalizirano. Z njimi ohranjamo svojo prožnost, svojo prilagodljivost, potrebni zagon mišljenja in čustvovanja. Nikoli ne pozabimo, da sta bila ob ustanovitvi sedanjega Teozofskega društva njegova izvirna ustanovitelja, H. P. Blavatsky in H. S. Olcott, stara 44 in 43 let, W. Q. Judge pa zgolj 24!

Zunanja strukturna oblika organiziranega Teozofskega gibanja potrebuje pomladitev. Dokler vztraja pri sedanji duhovni vrednosti svojega sporočila, svojih objavljenih ciljih in metodah dela, nima nikakršnega življenjskega stika z duhom sedanje dobe. Od nas se zahteva neustrašen skok naprej, tako v mišljenju kot v delovanju, vendar pa na žalost nimamo razsvetljenega vodstva za takšno spremembo.

V meglici mračnega prizora in senc obrabljenih tradicij iščemo nove in večje luči na oddaljenih obzorjih naših neumrljivih upov.

(Boris M. de Zirkoff (1902–1981) je bil teozof iz Point Lome, urednik del H. P. Blavatsky in pisatelj. Leta 1981 je za izjemen prispevek k teozofski literaturi prejel medaljo Subba Row. Članek je bil objavljen v jesenski izdaji revije *Theosophia* iz leta 1976, ki jo je urejal Boris M. de Zirkoff; prevod A. R.)

Če oko nikoli ne zaspí,
bodo vsi sni sami od sebe prešli:
Če um svojo enost ohrani,
je od ene tovrstnosti deset tisoč stvari.

Ko je dognana globoka skrivnost ene tovrstnosti,
kar naenkrat pozabimo na zunanje zapletenosti:
Ko je deset tisoč stvari v svoji enosti spregledano,
se vrnemo k izvoru in ostanemo to, kar smo.

Jangzhie Sengcan

KAJ BOMO PREUČEVALI?

Joy Mills

Kot smo že večkrat opozorili, uradna opredelitev teozofije ne obstaja. Članstvo v Društvu ni odvisno od sprejetja nobene verodostojne izjave. Edino, kar človek potrebuje za vstop v organizacijo, je njegova izjava, da je naklonjen trem ciljem. Kljub temu nam je rečeno, da je preučevanje potrebno. Obstaja veliko nasvetov za spoznavanje teozofije. Če bomo poučevali, se moramo najprej učiti. A kaj preučevati? Kaj je tisto, kar se moramo naučiti?

Osebni interes posameznega iskalca je običajno tisti, ki vodi do odgovora na vprašanje, kaj preučevati. V začetnih fazah teozofskega preučevanja je človek nagnjen k branju vsega po malem, skorajda brez razločevanja. Željan je raziskovanja v vseh smereh, brodenja ali plavanja v tistem 'brezbrežnem oceanu resnice', kot ga je poimenovala teozofija. Pozneje se lahko pojavijo posebni programi, ki nastanejo iz potreb, zanimanja ali želje. Ena oseba lahko pride preučevat zgolj *Tajni nauk*, druga *Pisma Mojstrov*, medtem ko notranji potrebi nekoga drugega odgovarjajo zgolj besedila o meditaciji in duhovnem življenju. Za nekatere so dela Besantove in Leadbeatra vir nenehnega navdiha in razsvetlitve, drugi spet pa svoje preučevanje omejujejo na besedila od H. P. B. in njenih Učiteljev. Nekateri drugi odkrijejo teozofijo tako v literaturi, ki je objavljena izven Društva, kot v tisti, ki jo je izdala organizacija. Vsi številni individualni pristopi se odražajo v mnogih načinih, s katerimi se širi teozofija (ali to, kar se imenuje teozofija).

Ko pa se preusmerimo v skupinsko preučevanje, pa postanejo predmet obravnave tudi drugi dejavniki. Posamezniki, ki preučujejo sami, lahko zasledujejo osebne interese, medtem ko je za skupinsko delo potrebna določena disciplina, za katero se zdi, da pogosto omejuje svobodo posameznika. Pogosto je treba najprej razrešiti posamezne razlike v interesu, prednostnih izbirah in obstoječih okoliščinah, preden lahko skupina nadaljuje. Morda bo treba določiti meje preučevanja in razmejiti teozofijo, da bi lahko celotna skupina pridobila kar največjo korist. Kako, torej, določiti meje? Kakšne smernice obstajajo, na podlagi katerih lahko za skupinsko preučevanje rečemo: "To je

področje naše obravnave, to pa ni”? Ali obstaja merilo, s pomočjo katerega lahko za naša preučevanja rečemo, da se približujejo resnici ali odstopajo od pravila? Izjava, da je razločevanje nujno, ne rešuje dileme, s katero se pogosto soočamo.

Preden je mogoče določiti vsebino skupinskega preučevanja, bo morda treba najprej določiti namene, zaradi katerih skupina obstaja. Nameni teozofske skupine se morda zdijo samoumevni, toda ali so res samoumevni? Ker so se posamezni člani skupine podpisali pod tri cilje Društva, lahko domnevamo, da ti opisujejo združevalno žarišče skupinskega dela. Vendar pa, ali cilji opisujejo namen? Mnoge teozofske skupine bodo izjavile, da imajo namen ‘preučiti teozofijo zato, da bi delile modrost s tistimi, ki iščejo razumevanje.’ Ne glede na to, ali je natančno tako izrečeno ali ne, je treba priznati, da večina teozofskih skupin *preučuje* (na sestankih članov) in *deli* (skozi javna poučevanja in predavanja). Kljub temu cilji Društva ne zapovedujejo preučevanja teozofije (saj teozofija v njih ni niti omenjena), niti ne zagovarjajo javnega dela. Zaradi tega je morda prav, da se vprašamo: “Kaj je ključni namen, zaradi katerega obstaja teozofska skupina?” Šele, ko na to vprašanje odgovorimo in ko nanj lahko odgovorimo, je mogoče pristopiti k naravi in vsebini preučevanja v skupini.

V skladu s svobodo misli, ki jo poudarjajo uradne izjave Društva, in avtonomijo, ki je rezervirana za skupine, se lahko predlaga, da vsaka skupina razišče svoj lastni neločljivo povezani namen. Poleg uradnih izjav o svobodi in neodvisnosti pa je treba razmisliti še globlje: da bi bil namen resnično veljaven, se ne more nikoli vsiliti od zunaj, ne glede na to, ali gre za individualni ali skupinski namen. To je mogoče še najbolj jasno videti v odnosu do posameznika, v katerem lahko prepoznamo, da je namen tisti, ki je bistveni sestavni del narave človeka in določa njegov obstoj kot človeškega bitja. Tisto, kar se nato uvede, ni namen, temveč področje zasledovanja namena. Ker se to lahko uporablja za skupino, lahko rečemo, da namen izhaja iz narave same skupine. Če se kaj naloži oziroma odredi, potem to ni namen – čeprav bi se lahko prikazal kot tak –, temveč discipliniranje, zahteve, odredbe in celo ukazi. Težave, ki se pogosto pojavljajo, so dejansko posledica konflikta med svojskim namenom oziroma namenom, ki je neločljivo povezan s skupino

(izraženim ali neizraženim, zavestno prepoznanim ali nezavedno občutenim) in zunanjim ukazom za doseg določenega cilja.

Če razmislimo o naravi namena, bomo morda razumeli pomen preučevanja tega koncepta v skupinski dejavnosti. Če namen skupine preseže seštevek namenov, ki jih izražajo posamezni člani skupine, skupina sama prevzame nek obstoj, postane samostojen subjekt nad posamezniki, ki jo sestavljajo. Vsi, ki so sodelovali v resničnem skupinskem delu, so imeli izkušnjo, ki potrjuje, da je skupina več kot zgolj seštevek posameznikov, ki jo sestavljajo. Priznavanje tega dejstva je bistveno pri določanju namena skupine. Hkrati pomaga razumeti, da namen ene skupine morda ni nujno namen neke druge skupine ali vseh skupin, ki imajo tudi podobne cilje in ideale. Vsaka teozofska skupina se lahko vpraša: "Zakaj obstajamo kot skupina? V čem je naša edinstvenost?" Ko pridobimo odgovore na ta vprašanja, postane vsebina našega preučevanja bolj jasna...

Odgovor na vprašanje, kaj bomo preučevali, se v skladu s to analizo ne nahaja v formaliziranih programih, sprejetih z večino glasov, iz kompromisa individualnih preferenc, temveč v globljem dojetju narave našega dela in skupne zavesti skupine, ki želi uresničiti to temeljno naravo ali namen. Iz skupnega iskanja skupin za določitev načel se razvijejo posebni programi. Branje in razprava, ohranjanje in negovanje takšnih programov odraža posamezne interese in ozadja ter služi osredotočanju načel na področje človeških zadev v smislu praktičnih vlog za življenjske probleme. Ko vloge zamenjamo za načela, obstaja nevarnost razpada skupine, saj je to področje, na katerem se lahko pojavijo razlike, in razen če se take razlike nanašajo na temeljna načela, so lahko vzrok za ločitev.

Seveda skupinsko delo ne predstavlja enotnosti pogledov ali pristopa, temveč enotnost cilja. Ko je to prepoznano, pride do obogatitve vzajemnega preučevanja in dela, saj nova spoznanja izzivajo, različne interpretacije pa spodbujajo ustvarjalno misel. Kaj bomo preučevali, ni kategorično vprašanje, ločeno od naših medsebojnih prizadevanj v skupini, temveč predstavlja osrednjo točko, na kateri univerzalna načela izpolnjujejo praktične potrebe z uskladjitvijo interesov in prednostnih izbir, s širitvijo razumevanja in z zagotavljanjem

ljanjem vznemirljivih dogodivščin na novih celinah mišljenja. Na paradoksalen način, kako se resnica razkriva, je odgovor na to, kaj bomo preučevali, lahko zajet v besedah iz knjige *Luč na pot*:

Išči pot ... Išči jo s preučevanjem zakonov bivanja, zakonov Narave, zakonov nadnaravnega in išči jo z globokim priklonom duše pred zamračeno zvezdo, ki gori znotraj.

Paradoks končno ni v tem, da na vprašanje ni odgovorjeno z določenim tem ali onim, temveč v tem, da je odgovor sam po sebi stalno vprašanje, ki ga je treba iskati.

Joy Mills, 1920 – 2015, je bila med mnogimi drugimi zadolžitvami dva mandata podpredsednica Teozofskega društva, tri mandate predsednica Teozofskega društva v Ameriki in predsednica avstralske sekcije TD; bila je zelo priljubljena predavateljica in je predavala v več kot 50 državah po svetu kot tudi širom po Združenih državah Amerike.

(*The Theosophist*, januar 2020; ponatis iz *The American Theosophist*, marec 1964; prevod I. P.)

* * *

H. P. B. je dejala, da ne obstaja nič takega kot sta 'tvoj um' in 'moj um' – obstaja samo um. Resno upoštevanje src ljudi in tudi našega lastnega srca pomeni, da spregledamo iluzije, v katere človeka vodi dolgo obstoječa navada opisovanja, poimenovanja in sklepanja o naravi samega sebe in drugih.

Radha Burnier

Pot samospoznanja, str. 11

* * *

Ti, ki si kopija božanske Knjige,
ti, ki si ogledalo kraljevske lepote,
na tem svetu ne obstaja nič drugega kot ti.
Išči v sebi, kajti to, kar si želiš, si že ti sam.

Jalal al-Din Rumi

NEIZMERNNA MOČ TIŠINE

Deepa Padhi

Trenutno živimo v glasnem svetu, ki postaja vedno bolj hrupen z zvoki od prometa, mobilnih telefonov, televizorjev, elektronskih hišnih naprav in podobno, zaradi česar je življenje precej nelagodno. Danes je onesnaženje s hrupom postalo resen problem, tako za fizično kot duševno zdravje ljudi. Premočan hrup povzroča številne bolezni, kot so hipertenzija, stres, pozabljivost, depresija in nespečnost. Poleg zunanjega hrupa je tu še mentalni hrup – nenehno žlobudranje uma. Gre za nekakšen notranji monolog, ki se nenehno dogaja v mislih. Prepogosto so to negativne misli o drugih, ki povečujejo skrbi, jezo, frustracije, sovraštvo in ljubosumje.

To je odraz navade ljudi, da zaradi doseganja nekakšne sreče preživijo največ časa s čemerkoli – s prijatelji, sorodniki, kolegi, hišnimi ljubljenci, televizorji, računalniki ali mobilnimi telefoni. Največkrat se poskušamo izogniti temu, da bi bili sami s seboj. To je zato, ker nas večina ne pozna dejstva, da sta resnična sreča in mir v tišini znotraj nas samih.

Pod hrupom, zunanjim in notranjim, je ogromen ocean tišine, v katerem se človek lahko počuti sproščeno, spokojno in mirno. Hrup je samo obrobje, tišina pa je središče, je vseprevevajoča. Vsi zvoki in hrup izhajajo iz tišine.

Pred leti sem doživela nerazložljivo izkušnjo tišine. Nekega lepega jutra se je naš sosed na desni strani odločil, da bo porušil svojo staro hišo in zgradil večnadstropno stanovanjsko naselje. Nemudoma je začel z delom. V istem času je naš levi sosed začutil potrebo po obnovi svoje hiše, tako da bi ji dodal še dve sobi. Družina, ki živi nasproti naše hiše, je pričela praznovati verski dogodek, ki je trajal deset dni in po zvočniku je neprekinjeno predvajala petje psalmov. Ob hrupu od vsepovsod sem se počutila zelo neprijetno. Poleg tega so moja negativna čustva, kot so draženje, jeza in nemir, postala zelo moteča.

Svoje delo sem pustila nedokončano, odšla sem v svojo sobo in zaklenila vrata. Sedela sem z namenom, da se znebim zunanjega hrupa in umirim um. Pravzaprav sem se borila proti hrupu zunaj in proti mislim v sebi, vendar pa

to ni pomagalo. Hrup z vseh strani me je še vedno preganjal. Z veliko odločnosti in potrpežljivosti sem še naprej sedela z zaprtimi očmi in poskušala preseči hrup. Čez nekaj časa sem začutila, kako zunanji hrup izginja, notranja čustva pa se umirjajo. Po vsem telesu sem čutila nežen pretok energije. Potem je prišel trenutek, ko niti od zunaj ali znotraj ni bilo popolnoma nobenega hrupa. Nobenega draženja ali nestrpnosti ni bilo. Doživela sem tišino z vso njeno prostranostjo, ki je bila izjemno poživljajoča in spokojna. To je bilo radostno doživetje, ki ga je težko izraziti z besedami.

Tišino lahko razvrstimo v naslednjih pet vrst: v tišino govora, oči, ušes, uma in Jaza. Pa spoznajmo različna stanja/načine tišine:

Tišina govora – Mahatma Gandhi je imel navado dejati, in tudi sama verjame, da lahko človek z vzdržanjem od govorjenja postane boljši poslušalec. Ko smo prisiljeni molčati, smo prisiljeni poslušati. Večina od nas ne ve, kako poslušati, saj se v ozadju uma vedno znova nekaj dogaja, nekaj presojanja ali misli, ki zadevajo nas same ali druge. Skoraj nikoli v celoti ne poslušamo druge osebe in ne sprejmemo tega, kar poskuša povedati. Ko pa ostanemo v tišini, lahko resnično poslušamo: slišimo jok zapuščenega otroka, ki leži pred zaprtimi vrati doma; lahko slišimo nemočni jok trpinčenega najstnika; na koncu lahko dan za dnem slišimo ječanje lačnih.

Če nismo v tišini, ne moremo biti boljši poslušalec. Ali sploh lahko pridemo do ljudi, ki potrebujejo našo pomoč, če nismo boljši poslušalci? Po besedah svetega Harida iz Indije govorimo zgolj z izdihom. Bolj ko govorimo, več moramo izdihniti in več življenjske energije izgubimo. Takole pravi: “En dan tišine pomeni dodaten teden življenja, en dan govorjenja pa en teden manj življenja. Ko govorimo, porabimo ogromno energije, ki jo lahko prihranimo za meditacijo.” Svami Nirmalananda, ki je enajst let ostal v tišini, je dejal: “Menim, da modrost ni obilje besed, temveč svežina in praznina uma.” Mahatma Gandhi je vsak ponedeljek opazoval tišino in se na ta dan sporazumeval zgolj s pisanjem zapiskov.

Na Japonskem ljudje cenijo tišino kot nujno obliko neverbalne komunikacije in verjamejo, da ‘je bolje, da marsikaj ostane neizrečeno’. Tišina govora izraža čustva, spoštovanje in osebno distanco. V tišini govora lahko najdemo tis-

to, kar iščemo – bodisi da gre za napačno odložen avtomobilski ključ ali za zahtevno matematično nalogo.

Tišina oči – naše fizične oči so glavna vrata v zunanji svet. V zunanjem svetu so včasih moteči pogledi, ki se jim je mogoče izogniti z utišanjem fizičnih oči. Vendar pa jih lahko odpremo lepoti in dobroti okoli nas. Utišanje fizičnih oči lahko pomeni, da ostaneš v tišini z zaprtimi očmi. Po drugi strani pa nekateri budisti verjamejo, da se človek s sedenjem v tišini z odprtimi očmi ne počuti zdoldolgočaseno ali zaspano in da videnje 'samo po sebi postane bolj razširjeno, če je v njegovem pogledu več miru in sočutja'. S tem, ko imamo oči odprte, lahko z vajo okrog sebe vidimo vsako stvar v vsej njeni prostranosti in lepoti Narave, doživljamo 'sedanjost' s tem, da smo popolnoma prebujeni. Obrežja rek in potokov, vrtovi s cvetjem in listjem ter vrhovi hribov so nekateri od najboljših krajev, kjer lahko vadimo tišino z odprtimi očmi.

Ko sedimo v tišini, se naše oči običajno samodejno zaprejo. S svojimi miselnimi očmi si lahko predstavljamo lepote narave, kot so vzhajajoče sonce na obzorju, polna luna, čudovit pogled na slap in podobno, ter se zlijemo z vsakim od njih. Te vizije so pomirjujoče in v sozvočju z našim notranjim bitjem. Ko sedi z zaprtimi fizičnimi in mentalnimi očmi, je človek lahko v globlji tišini, kjer ni več nobenih podob – fizičnih ali mentalnih. To je tisto, kar v resnici pomeni »tišina oči«.

Tišina ušes – tišino ušes lahko opazujemo tako, da se odmaknemo od zunanje- ga hrupa. Zvok je odmev energije in hrup je nezaželena, neprijetna energija. Človek bi se moral izogniti hrupu, kolikor je to najbolj mogoče. Narava ustvarja zvok, ne hrup. Ko gre človek zgodaj zjutraj na sprehod, lahko sliši žvrgolenje ptic, pihanje vetra. Ko smo na plaži, lahko slišimo valove, ki udarjajo ob obalo. Zvoki narave so zelo pomirjujoči, saj so v skladu z našim notranjim mirom in nam zato pomagajo, da se podamo globlje v tišino.

Spominja me na Mahatmo Gandhija, ki je imel na svoji mizi postavljeno podobno s tremi opicami – ena si je pokrivala oči, druga si je pokrivala ušesa, tretja pa si je pokrivala usta. To upodablja utišanje oči, ušes in govora. Vendar pa vse te tri temeljijo na utišanju misli v umu. Zunanja tišina je zgolj preprosto sredstvo, ki nam pomaga najti notranjo tišino.

Tišina uma – tako kot je fizičnemu telesu potrebna hrana, je za nego uma potrebna tišina. Um je vir vsega hrupa, vse turbulence. Gospa H. P. Blavatsky (HPB) um opisuje kot ‘ubijalca resničnega’. Um izkrivlja dejstva s svojimi izgovori, ki imajo svoje korenine v nezavednih motivih ali željah. Zaradi tega H. P. B. pravi, da “ubij ubijalca”. Vse glasove uma je treba utišati, zato da lahko iskalec sliši notranji glas. Ko človek pride v takšno stanje, se lahko združi z vsem.

Čeprav se zdi, da je pasiven, je mir dinamičen zato, ker je močan. Vse dobro izhaja iz tišine. Jiddu Krishnamurti govori o dinamičnem miru uma, ki je na ravni psiho-duhovne izkušnje. Zanj ‘je aktiven um tih, zavedajoč in brez izbire’. Krishnamurti pravi: “Obstaja tišina uma, ki se je nikoli ne dotakne noben hrup, nobena misel ali minljiv veter izkušenj. Tišina je nedolžna in zato ne- skončna. Ko obstaja ta tišina uma, iz nje privre dejanje in to dejanje ne po- vzroči nobene zmede ali stiske.”

Utišanje uma pomeni, da postanemo priča misli, ki gredo skozi naš um in da poskušamo najti vir teh misli. Tu tišina postane meditacija. Tišino lahko imenujemo tudi kot poenotenje/združenje stanja obstoja, v katerem so vsa vprašanja, manjša ali večja, odgovorjena, v katerem se razrešijo vsi dvomi, najdejo vse ustvarjalne rešitve, sprejmejo vse odločitve. Moja osebna izkušnja je, da lahko človek v tišini izpusti svoje boleče izkušnje iz preteklosti in sprosti potlačena čustva. To daje moč za obvladovanje težkih izzivov v življenju in kaže tudi pot iz njih. To je kraj, kjer lahko odpustite tistim, ki so vas najbolj prizadeli. Pomaga nadzorovati čustva, kot so jeza, pohlep, skrb, stres in podobno ter napolni srce z izrednim veseljem. Znanstvene raziskave kažejo, da vsakodnevno izkušanje vsaj dveh ur tišine poveča nastajanje možganskih celic, kar zmanjša tveganje za demenco in nespečnost. Pravijo, da tišina krepi hipotalamus (op. prev. – majhno območje v možganih, nad križiščem vidnih živcev in hipofizo, ki je s številnimi živčnimi potmi povezano z višjimi centri), del možganov, ki je odgovoren za kratkoročni in dolgoročni spomin.

Tišina Jaza – večina večjih svetovnih religij tišino obravnava kot kraj za doživetje Končne Resničnosti, Resnice. Beseda *mauna* v sanskrtu pomeni ‘tišina’ in izhaja iz besede ‘muni’, ki se nanaša na razsvetljenega človeka – ta je izredno tih, spokojen in prebujen. Buda velja za velikega ‘munija’. Bu-

disti verjamejo, da razsvetljenje lahko dosežemo zgolj skozi tišino, učenja pa lahko razumemo s tiho meditacijo in globokim razmišljanjem.

Gospod Krišna v *Bhagavaditi* (X.38) pravi: “Od vseh skrivnih stvari, sem Jaz Tišina.” Poznavanje Jaza je v indijskih spisih opisano kot ‘skrivnost vseh skrivnosti’, ki se jo izkusi zgolj v globoki notranji tišini. V hindujski filozofiji, vključno z učenji Advaita Vedānta in s številnimi potmi joge, se tišini pripisuje velik pomen za celostno duhovno rast in preobrazbo. V jainizmu velja govor za velikega, vendar pa je tišina še večja. ‘Tišina je sveti tempelj naših božanskih misli.’ Gospod Mahavira je dvanajst let in pol opazoval tišino, preden je postal *kevalin* (razsvetljeni).

Židovski modreci trdijo, da je ‘tišina varnostna ograja za modrost’. V krščanstvu je rečeno: “Le k Bogu teži moja duša, da se pomiri” (Psalmi 62: 1) “Bodi miren in vedi, da sem Bog.” (Psalmi 46:10) Mati Tereza pravi: “Boga moramo najti in ni Ga mogoče najti v hrupu in nemiru. Bog je prijatelj tišine. Poglejte, kako narava – drevesa, cvetlice, trava – rastejo v tišini. Poglejte zvezde, luno in sonce – kako se premikajo v tišini. Potrebujemo tišino, da se lahko dotaknemo duš.”

Sufijski svetnik Rumi uči: “Tišina je jezik Boga, vse ostalo je slab prevod.” Tišina v islamu je preprosto odrešitev. V islamu modrost pomeni ohranjanje tišine, vendar je malo tistih, ki jo vadijo. Bahajska religija verjame, da je ‘znak intelekta globoko premišljevanje (kontemplacija), znak kontemplacije pa tišina, saj človek ne more narediti dveh stvari hkrati – ne more obenem govoriti in meditirati.’

Pri izvajanju meditacije je za bolj iskrene duhovne iskalce nujno, da gredo globlje in za dalj časa v tišino. ‘Globlje kot gre človek v tišino, bolj postane del Vsega’. V tišini ni ‘drugega’. Tišina je enost, vseprevejajoča. Pod glasnim in hrupnim svetom sta negibnost in mir, ki ju lahko neposredno doživimo. Vse tehnike meditacije so namenjene temu, da nas pripeljejo do najglobljega stanja notranje tišine. Z besedami H. P. B.: “Kdor bo slišal glas Nade, ‘neslišen zvok’, in ga razumel, se mora naučiti, kaj je *dhāranā* ali sposobnost za neomajno osredotočanje.”

Zvok in tišina nista dva nasprotujoča si pojma. Rečeno je, da tako zvok kot tišina predstavljata dve obliki zvoka: slišni, ki je zvok Znanega, in tišina, ki predstavlja neslišni zvok, ta pa je zvok Neznane. Ko meditiramo in se poskušamo potopiti v tišino, skušamo prisluhniti edinstvenemu zvoku – vibrirajočemu zvoku Vesolja, ki je zvok naše notranje duše. H. P. B. ga imenuje *nāda*, brezglasni, neslišni zvok. To je glas znotraj vseh nas in zunaj v celotnem univerzumu, glas, ki je skrit in komaj zaznaven. Naš namen na Zemlji je, 'da se znova povežemo s tistim glasom – ki je glas našega notranjega bitja', pravi H. P. B. To je glas tišine. Za glas tišine niso potrebna ušesa.

V spevu (Sukti) Nasadiya iz *RigVede* je omenjeno, da pred ustvarjanjem Vesolja ni bilo časa, prostora, nobenega obstoja, niti neobstoja. Bila je popolna tišina, čista zavest ali Absolutna Zavest, ki ji v terminologiji Vedante pravimo Nirguna Brahman. Ta Čista Zavest se je manifestirala kot Univerzalna Zavest ali Saguna Brahman, skupaj z izžarevajočo vibracijsko *nādo*, zvokom 'Om'. To je prvobitni zvok makrokozmosa in mikrokozmosa.

V tem kontekstu bi rada omenila izkušnjo Ebena Aleksandra, ameriškega nevrologa. V intervjuju je pripovedoval o svojem bližnjem srečanju s smrtjo in da je takrat, ko je bil klinično razglašen za mrtvega in je bil zunaj telesa, slišal nenavaden zvok – 'Om'. Pred tem ni imel pojma ne o tej besedi niti o zvoku. Ta zvok lahko slišimo, kadar ni telesne zavesti, temveč zgolj zavest.

Tišina je zavedanje. Upanišada Mundaka omenja, da 'je Tišina Atman (Jaz)'. Pravzaprav je tišina pravo učenje o končni Resničnosti, ker je Absolut izven dometa govora in misli. Ramana Maharshi je svoje privrženca učil skozi tišino. Zanj je tišina v absolutnem smislu vrhunec *jñāne* – samouresničitve.

V eni od Upanišad učenec reče učitelju: "Mojster, razloži mi naravo Jaza ali Atmana." Učitelj je molčal. Vprašanje je bilo vnovič zastavljeno in spet je bil odgovor molk. S svojim molkom je Učitelj opozoril, da je Jaz Tišina zato, ker narave Jaza ali Atmana ni mogoče opisati z besedami. Neposredno se doživlja skozi zavest. Tišina je tako potovanje kot cilj.

Dandanes je življenje postalo bolj kaotično in glasno, ker smo izgubili umetnost molčanja, ki je tako nujna in mogočna za naš miren obstoj. Če bi lahko otroke, starejše od šestih let, naučili, da vsak dan meditirajo ali ostanejo tiho

dvajset minut, bi se spremenili v visoko razvita in cvetoča človeška bitja. Tišina ima neverjetno moč.

Zdaj so ljudje pripravljeni veliko plačati za to, da gredo v centre za umik zaradi radostne izkušnje tišine. Pravzaprav to ni potrebno, saj je tišina vedno v nas. V resnici potrebujemo preprost, celostni življenjski slog, ki potrebuje zdravo hrano za telo, mentalno tišino za razmislek in globljo tišino (meditacijo) za preobrazbo samega sebe. Obogatimo in preoblikujemo svoje življenje s povečanjem vloge tišine v našem vsakodnevem obstoju.

(Dr. Deepa Padhi je mednarodna podpredsednica Teozofskega društva iz Adyarja in predsednica Teozofskega reda služenja iz pokrajine Odisha v Indiji. Članek izhaja iz predstavitve na letni konvenciji novozelandske sekcije v januarju 2020; *The Theosophist*, junij 2020; prevod I. P.)

* * *

Njemu, ki je Resnica vseh resnic,
ki je domovanje vseh resnic, pravijo Praznina.
V Njem se nadaljuje stvarjenje,
ki presega besedičenje.
Z besedičenjem ga ne moreš doseči.
Obstaja neskončen svet, o, brat moj!
Obstaja Neimenovano bitje,
o katerem ne moreš povedati ničesar.
Pozna ga samo tisti, ki je došel v ta kraj;
drugačen je od vsega, kar si slišal ali povedal.
Tam ni oblike, ni telesa,
ni razsežnosti, ni prostranosti;
kako bi lahko izrekel to, kar je tam?
Tisti, ki se poda na to Neskončno Pot Božje milosti
in doseže Njega, je osvobojen rojstev in smrti.

Kabir pravi...
Besede iz ust tega ne morejo pojasniti,
tega se ne da zapisati na papir.
Podobno je kot tedaj,
ko nemi človek okuša nekaj sladkega.

POT K SKUPNEMU CILJU

H. P. Blavatsky

Veliko je energičnih članov Teozofskega društva, ki želijo delati, in sicer trdo delati. Vendar pa je cena za njihovo pomoč v tem, da je treba vse delo opraviti na njihov način in ne na način koga drugega. In če tega ne izpeljejo, potonejo v apatijo ali dokončno zapustijo Društvo z glasnimi izjavami, da so edini pravi teozofi. Če pa ostanejo, si prizadevajo, da bi povzdignili svoj način dela na račun vseh drugih zaslužnih delavcev. To je dejstvo, vendar pa to ni teozofija. To se ne more zaključiti drugače, kot da se bo razvoj Društva kmalu usmeril v razdelitev na različne sekte.

Ali se lahko veselimo te perspektive za Teozofsko društvo? Ali je ta "ločenost" skladna z združenim altruizmom Univerzalnega Bratstva? Ali je to učenje naših plemenitih MOJSTROV? Bratje in sestre, odločitev o tem, ali se bo uresničila, je v vaših rokah. Delate, trdo delate. Vendar pa je zaradi pravilnega delovanja za naš Veliki Cilj treba pozabiti na vse osebne razlike v mnenju o tem, kako naj delo poteka. Naj vsak od nas dela na svoj način in naj si ne prizadeva, da bi svoje ideje o delu vsiljeval svojim sosedom. Spomnite se, kako je sveti Pavel opozoril svoje sledilce pred sektaštvom, ki so ga prevzeli v zgodnji krščanski cerkvi: "Jaz sem Pavel, apostol" in naj nam to opozorilo koristi. Teozofija je v bistvu nesektaška, delo zanjo pa predstavlja vhod v notranje življenje. Vendar pa nihče ne more vstopiti tja, razen človeka samega v najvišjem in resničnem duhu Bratstva, medtem ko bo vsak drug poskus vstopa bodisi jalov bodisi bo človek uničen obležal na pragu.

Karma pa bo uskladila vse naše razlike. Naše dejansko delo bo dosledno upoštevano in na naših računih bodo zabeležene zaslužene 'plače'. Prav tako dosledno se bo upoštevalo delo, ki ga je morda kdo z vdajanjem osebnim zameram storil zato, da bi svoje sosede oviral pri njihovem delu. Ali menite, da je mogoče brez posledic ovirati sile Teozofskega društva, ki so zastopane v osebi katerega koli od njegovih voditeljev, pri opravljanju njim poverjenega dela? Tako gotovo, kot za Društvom stoji karmična moč, tako bo ta moč tudi izstavila račun za oviranje. Zaletav in neveden je tisti človek, ki s svojim majcenim jazom nasprotuje Društvu in ga ovira pri izvrševanju naloge, ki mu je bila dodeljena.

Torej, "Zveza je Moč" in zato moramo naše osebne razlike na vsak način potopiti v združeno delo za naš Veliki Cilj.

(Izvleček iz sporočila H. P. B., namenjenega ameriški sekciji, 1889; prevod I. P.)

PRIHODNOST TEOZOFskega DRUŠTVA, I. del

Curuppumullage Jinarajadasa

Prijatelji,

gotovo je splošno priznana resnica, da je blaginja Teozofskega društva odvisna od teozofov, ki sestavljajo njegovo članstvo, in očitno je, da je nadalje odvisna od njihovega razumevanja teozofije. Kakršna je teozofija in kakršni so teozofi, takšna bo narava Društva. Če lahko definiramo teozofijo, potem lahko tudi povemo, kakšni bi morali biti teozofi in skozi to, kakšna bi morala biti idealna narava Društva.

Društvo sedaj deluje že 55 let in je dandanes sestavljeno iz 46 nacionalnih društev. Teozofsko literaturo imamo v številnih jezikih in teozofski predavatelji se prav tako v mnogih jezikih trudijo predstavljati, kaj teozofija je. Društvo ima svoj Statut, kar pomeni, da deluje v okviru določenih opredeljenih pravil. V Statutu so opredeljeni cilji Društva kot tudi pravila, ki zadevajo izvajanje nujnih poslov.

Zanimivo je dejstvo, da v edinem dokumentu, ki povezuje vse člane društva iz vseh dežel, to je, v Statutu Teozofskega društva, beseda teozofija sploh ni omenjena. V skladu z našim Statutom društvo ne obstaja zato, da bi kot filozofijo Društva razglašalo to, kar svet imenuje teozofija. Društvo ne obstaja zato, da bi razglašalo resnico katerekoli religije ali katerekoli filozofije. Zakaj potem Društvo obstaja? Njegove namere so določene v njegovih treh ciljih, ki bi jih lahko povzeli na naslednji način: prvič, promovirati Bratstvo; drugič, opogumljati ljudi, da iščejo Modrost; in tretjič, odkrivati Boga v človeku.

Iz tega izhajata dva problema. Prvi je splošni problem, kaj teozofija je, drugi pa posebni problem, kakšna bi morala biti narava Teozofskega društva. Predlagam, da najprej obravnavamo prvi, splošni problem – na kaj mislimo s teozofijo oziroma kakšna je njena definicija?

Prva zabeležena raba besede teozofija je povezana s Proklusom, v petem stoletju našega štetja. Ko govori o 'teozofiji tujcev,' jo očitno v svojem umu postavlja v nasprotje s teozofijo Grkov. Od časov novoplatonikov naprej torej beseda označuje neko vrsto notranjega mističnega znanja, ki so ga posedovali filozofi in mistiki, in še posebej neko vrsto znanja, ki ga ljudem na splošno ni razodela tedanja religija.

To pojmovanje teozofije ali Božanske Modrosti, ki ga najdemo med gnostiki, je povsem isto, kot ga najdemo med našimi filozofi pri nas v Indiji. Brahma Vidya, védenje o Brahmanu, lahko razglašajo zgolj tisti, ki 'poznajo Brahmana'. Ti učitelji, iz mističnega nasledstva *Guruparamparā* ali apostolskega nasledstva, prenašajo svoje znanje z guruja na učenca. Vsak, ki prenaša tradicionalno znanje, dodaja nekaj svojih lastnih odkritij v zvezi z naravo Brahmana.

Pri obravnavi sodobne teozofije začnimo z izborom idej tistih, ki jih imenujemo Mojstri Modrosti. Leta 1875 je gospa Blavatsky z njihovim navdihom sprožila teozofsko gibanje. Društvo je bilo osnovano zato, da bi bila učenja, ki so ji jih predali v zvezi s širšo vizijo življenja, lahko predana celotnemu svetu. Mojstri sami so ob predajanju učenja poudarili, da to, kar so dejali, ni bilo nekaj novega. Povedali so tole: 'To je Starodavna Modrost, dandanes vam jo znova predajamo.' A ker so predali učenje, lahko rečemo, da se je so-

dobna teozofija začela z neke vrste razodetjem. Vendar pa, če bi dejali, da je teozofija sestavljena zgolj iz razodetja, zgolj iz učenja, ki so ga predali Mojstri, potem po mojem mnenju ta izjava ne bi bila točna.

Ker je teozofija Božanska Modrost, ki obravnava naravo Boga in naravo človeka, mislim, da ji je treba z minevanjem generacij neizogibno dodajati to Modrost. Ko se vesolje razvija, bodisi v skladu z Božanskim Načrtom ali ne, mora rasti tudi teozofija ali Modrost o tem vesolju.

Popolnoma res je, da imamo določene velike ideje, ki so kot jedro teozofije izšle iz misticizmov preteklosti. Vendar pa je to zgolj jedro. Teozofija se dodaja z vsako novo generacijo. Vsak od vas, vsako človeško bitje, ki presnovi eno samo življenjsko izkušnjo, s tem nekaj doda k teozofiji. Človekova izkušnja je namreč izjava njegove zavesti o odnosu med njim in Absolutnim in ker je vsak človek drugačen od vseh drugih, ima njegova izkušnja neko prvino, ki jo je mogoče dodati k celotni vsoti izkušnje, ki jo imenujemo teozofija. Teozofija se zaradi tega večja, raste iz dobe v dobo, in vsi mi, tudi najmlajši člani Društva – še več, vsak, ki živi v tem svetu, celo kuliji (op. prev. – orientalski delavci) na ulicah, nekaj dodajajo k teozofiji kot Popolni Modrosti.

Še več – če je teozofija Modrost, potem je vsaka oblika znanja del te Modrosti. Zaradi tega menim, da je vsako odkritje sodobne znanosti neločljiv del teozofije. Vse, kar naši znanstveniki odkrijejo v laboratorijih, je teozofija, in bolj ko poznam ta odkritja znanstvenikov in njihova razmišljanja, bolj razumem teozofijo iz teozofskih knjig. Poleg tega menim, da je teozofija vsaka oblika resnice, ne zgolj v religiji in znanosti, temveč na vsakem področju človekovega delovanja. Teozofijo zaradi tega odkrivam tudi v tistem velikem področju, ki jo imenujemo umetnost in si je ne morem predstavljati drugače kot vzajemno prepletanje vseh umetnikov sveta. Vse te prefinjene manifestacije človeškega Duha, ki jih imenujemo umetnost, razkrivajo teozofijo.

Teozofija zato raste in vedno mora neizogibno rasti. Rezultat tega pa je, da noben človek ne more opredeliti, kaj teozofija je. Morda pa vendarle lahko rečete: “Ali ne predavate o teozofiji? Ali ne potujete iz dežele v deželo in predavate o teozofiji, pripovedujete ljudem, kaj teozofija je?” Da, a ko pos-

kušam ljudem nekaj povedati o Modrosti, v mojem umu ostaja neka zadržanost. Razkrivam zgolj majhen del tega, kar sem odkril o teozofiji. Nikoli mi ni prišlo na misel, da bi izstopal kot neke vrste oznanjevalec vse obstoječe teozofije. Lahko vam zagotovim, da sem včasih v zadregi, ker moram biti med predavanjem do določene mere dogmatski, da bi bil jasen in natančen in se zato ne morem izogniti ponujanju učenja na tak način, kot da bi bili vsi teozofi predani mojemu pogledu na tisto učenje.

Mnogo vrst teozofije dejansko najdemo v tako imenovanih priročnikih in učbenikih ter v glavni literaturi teozofskih avtorjev. Seveda raziskovalcem priporočamo izbor knjig, ki jim bodo najbolj v pomoč pri njihovem razumevanju teozofije. Vendar pa je takšen seznam izdan kot najbolj koristen zgolj po presoji nekaterih. Vsak tak seznam je neizogibno vprašljiv in prav je tako. Vsak seznam knjig, ki ga izda neka organizacija ali skupina študentov kot "najboljši za študij", bo vedno vprašljiv. Kot praktična organizacija teozofov, ki deluje za to, da bi svet razumel določena načela Modrosti, pa vendar moramo nekaj ponuditi. Po drugi strani pa je prav, da se ob tem ponujanju soočimo z vprašanjem: "Ali ste prepričani, da ponujate najboljše knjige?" Kdo nam bo povedal, kaj je teozofija, če že zaradi same narave Brahma Vidye, Božanske Modrosti, nihče nima pravice dejati: "To je resnica in nič drugega?" Kako lahko ponudimo katerokoli knjigo ali nek seznam knjig, ki bo za vedno ostal najboljši?

Zaradi tega je edina rešitev ta: vsak raziskovalec mora prebirati, poslušati in odkrivati nič drugega kot zgolj svojo teozofijo in ne tisto, ki je teozofija Annie Besant, teozofija gospe Blavatsky. Spomnili se boste, kaj je bilo rečeno v Indiji: "Dvignite se, prebudite se, iščite Velike in pridobite razumevanje". Toda, čigavo razumevanje? Razumevanje Učiteljev? Ta pomen gotovo ne more biti v ozadju teh besed. Poiščite Učitelje in poslušajte, vendar pa pridobite svoje lastno razumevanje, kajti zgolj z odkritjem svoje lastne teozofije prvič do neke mere postanete resnični teozof.

Logični rezultat tega, kar pravim, je naslednji. Obstaja prav toliko teozofij, kot je članov Društva. Še celo več kot to – obstaja prav toliko teozofij, kot je človeških bitij v tem svetu. To je razlog, zakaj razen določenih knjig, ki so označene kot teozofske, prebiram tudi knjige o znanosti; zakaj prebiram tudi knjige o poeziji, obiskujem mnoge muzeje slik in kipov ter se udeležujem

raznih glasbenih koncertov; in zakaj še posebej hodim v mesta, kjer trpijo revni. Na vseh teh mestih namreč najdem kakšen stavek Božanske Modrosti.

Medtem ko imamo danes izbor resnic, ki jih opredeljujemo kot teozofijo, pa moramo še vedno odkriti precej resnic. Zaradi doseganja tega rezultata moramo imeti na razpolago nek fond znanja, s katerim lahko začnemo – v prvi vrsti vse pretekle tradicije. Te je v svojem delu *Odstrta Izida* prvič povzela gospa Blavatsky. Prav gotovo sem mnenja, da to, kar imenujemo ‘tradicija’, vsebuje del Modrosti. Kjerkoli obstajajo živi učitelji, ki so pripravljene učiti o kateremkoli vidiku Modrosti, je torej to, kar nam dajejo, tudi del Modrosti. Takšno delo, kot je Sinnetov *Okultni svet (The Occult World)*, ki vsebuje učenja Mojstrov, je takó tudi del teozofije. S preučevanjem tega, kar razkrijajo živi učitelji, Oni Véliki, odkrivamo več o teozofiji kot obstaja v ‘tradicijah’.

Poleg tega, kjerkoli obstaja nek član Društva, ki z lastnimi sposobnostmi raziskuje kateri koli vidik Narave, je zame vse, kar odkrije, nek dodatni način pridobitve več razumevanja o teozofiji. Vzemite, na primer, tiste precej posebne raziskave Annie Besant in C. W. Leadbeatra v preteklih zapisih, raziskave, ki sta jih izvedla s pomočjo jasnovidnosti. Vzemite tudi njune druge raziskave v zvezi z naravo atoma. Kot nekomu, ki sprejema njuna zabeležena dejstva, se mi zdi, da njune raziskave prav tako prispevajo k izboru znanja, ki bi ga morali sprejeti kot teozofijo.

Ne želim reči, da mora vsak verjeti, kar nekdo drug razgláša za resnico. Vendar pa, če je človek iskren iskalec resnice, potem ne bi smel iskati zgolj v preteklosti, preučevati zgolj to, kar učijo Oni Véliki, temveč bi moral pogledati, ali ni morda tudi to resnica, kar so na svoji lastni ravni odkrili ali pa so mislili, da so odkrili, moški in ženske. Še več kot to – če naj bi prejeli še več teozofije, potem mora vsak od nas odkriti tisto več s pomočjo meditacije, z opazovanjem življenja in predvsem z opazovanjem delovanj svojega lastnega srca. Ne obstaja namreč otrok, ki ne bi razodeval nekaj teozofije, niti eno samo bitje, ki si prizadeva in ki ne razume vsaj nekaj o Popolni Modrosti.

Tako mora biti vsak od nas tako raziskovalec Modrosti kot tudi tisti, ki prispeva nekaj k njenemu nadaljnjemu odkrivanju. Ta dva aspekta sta povezana. Bolj ko raziskujemo, bolj odkrivamo tisto v sebi, kar lahko damo. Ven-

dar pa več kot lahko damo, več Modrosti bomo našli, ne glede na to, v kako skromnem obsegu bomo darovali, kajti v tem, kar štejemo za resnično, je lahko veliko napak. Po mojem mnenju bi moral biti teozof naravnan tako, da neustrašno razišče vsak problem, tako da ne bi bilo kraja na zemlji, v peklu ali nebesih, ki ga ne bi raziskal zato, da bi lahko odkril Popolno Modrost.

Kar zadeva takšno idealno iskanje resnice, naj omenim eno napako, ki smo jo storili kot teozofi. Zgodila se je pred štiriindvajsetimi leti, ko so naši člani odkrili, da je imel C. W. Leadbeater določene, precej osupljive ideje v zvezi s problemom spolnosti, ki vpliva na ljudi. Očitno je problem spolnosti eden od najbolj akutnih, če že ne najbolj akutni problem, s katerim se sooča človeštvo. In v zvezi s tem problemom mi kot teozofi ne ponujamo več luči od tistih, ki niso odkrili teozofije. Razlagamo, kako je vsak problem v veselju mogoče rešiti v luči teozofije, vendar pa v zvezi s problemom spolnosti ostajamo nemi.

Nobene potrebe ni bilo, da bi kdorkoli sprejel ideje C. W. Leadbeatra kot pravilne, vendar pa je obstajala potreba po prepoznavanju, da obstaja velik problem, ki ga morajo rešiti teozofi, pa čeprav jim je bil predstavljen na osupljiv način. To pa je prav tisto, kar naši člani niso storili. Pomešali so dve stvari – C. W. Leadbeatra kot posameznika in njegove ideje v zvezi z velikim problemom. Teozofska vest je bila šokirana in celoten problem spolnosti je bil potisnjen v ozadje. C. W. Leadbeater je odstopil in vsak, ki je kot jaz in nekateri drugi dejal, da ima član Društva pravico ostati v Društvu ne glede na svoje ideje, je bil takoj označen in obrekovan, kot da podpira Leadbeatrove ideje. Morda je za nekatere med vami nekaj novega, da sem bil zaradi tega stališča – da Društvo ni prav ravnalo, ko je C. W. Leadbeatra prisililo k odstopu – tudi sam izključen iz Društva. Seveda sem pozneje bil ponovno sprejet. Vendar pa dejstvo, da so teozofi tega človeka, potem ko so ga izključili kot nevrednega, da bi ostal v Društvu, kasneje izvolili za njegovega podpredsednika, kaže na to, da je presoja teozofov enaka presoji neteozofov, ko ti izgubijo glavo.

Torej, vse to omenjam zato, ker smo imeli priložnost, da raziščemo problem spolnosti, pa je nismo izkoristili. Vsi, še posebej tisti, ki so pozneje ožigosali

C. W. Leadbeatra, niso dvomili v njegovo jasnovidnost do trenutka, ko so se seznanili z njegovimi idejami v zvezi s problemom spolnosti. Verjeli so v njegov psihizem in citirali so njegova besedila o astralni in devachanski ravni, o miselnih oblikah, o življenju po smrti itn. Domnevno je lahko videl nevidno in bi nam tako lahko pomagal razumeti problem spolnosti, njegove vzroke in učinke, kakor jih je mogoče videti iz nevidnega. Vendar pa, ali ga je kdo, kot resen preučevalec enega od najbolj življenjskih problemov, vprašal ali izprašal, kaj je videl, ga prosil, da razišče primer za primerom, tako da bi lahko imeli vsaj nekaj več dejstev, na osnovi katerih bi lahko nadaljevali, da bi lahko poiskali rešitev? To je prav tisto, kar teozofi niso naredili. Bali so se, da bi jih lahko istovetili s pogledi C. W. Leadbeatra in zato so problem potisnili v ozadje.

Dandanes, čeprav tega mnogi med vami morda ne veste, obstaja obširno znanje o problemu spolnosti. Toda to je znanje, s katerim bi lahko bili kot teozofi med pionirji. Zelo obžalujem, da smo mi, ki se razglavamo za ljubitelje znanja in služitelje človeštva, nekoč izgubili zelo veliko priložnost, tako za znanje kot za služenje.

Iz tega, kar sem povedal, je očitno, da je znanje, ki ga imamo o teozofiji danes, nujno omejeno. Vsak od nas, ki je teozofski predavatelj ali pisec, lahko pozna zgolj del teozofije, vendar pa je celo ta del, ne glede na to, kako nepopoln je, danes potreben, da bi pomagali ljudem. Ko potujemo iz dežele v deželo, ko opazujemo tamkajšnje pogoje, vidimo, kako potrebna je teozofija, celo tisti njen majhen del, ki ga poznamo. Ko pogledamo v človeške okoliščine in vidimo, kako je človekov duh ujet z zlom tradicije o rasi, spolu, veroizpovedi, družbenem položaju in barvi ter še posebej z duhovništvom, potem lahko jasno vidimo, kako zelo je potrebna teozofija povsod tam, kjer človek živi v suženjstvu tradicije, ujet v omejujoče ideje rase in religije, ki tako zelo prevladujejo v današnjem času.

(se nadaljuje)

(C. Jinarajadasa je bil četrti predsednik Teozofskega društva, v obdobju od leta 1946 do 1953; predavanje na teozofski konvenciji v Benaresu (op. prev. zdaj Varanasiju) decembra 1930, ki ga je avgusta 1931 natisnila Teozofska založniška hiša (The Theosophical Publishing House); prevod A. R.)

Na voljo imamo knjige:

H. P. Blavatsky, *Ključ k teozofiji* (Knjiga razloži osnove starodavne Modrosti.)

H. P. Blavatsky, *Glas tišine* (Knjižica starodavnih naukov za resne iskalce.)

I. K. Taimni, *Samokultura* (Delo natančno oriše celotno notranjo, nevidno naravo človeka, razloži način in pogoje za razvoj njegovih nevidnih teles ter opiše njihov pomen; podaja oris ozaveščanja in samospoznanja ter uvod v razumevanje joge.)

Alcyone (J. K.), *Ob nogah učitelja* (Drobna knjižica z jedrnato, a razumljivo obravnavo etično-moralnih temeljev življenja in duhovne poti.)

Obvestilo: internetna stran Mednarodnega Teozofskega društva s sedežem v Adyarju, Chennai, Indija: <http://www.ts-adyar.org>

Predsednik: Tim Boyd

Podpredsednica: dr. Deepa Padhi

Tajnica: Marja Artamaa

Blagajničarka: Nancy Secrest

Publikacija: The Theosophist

Sedež: ADYAR, CHENNAI (MADRAS) 600 020, INDIA

Teozofsko društvo v Sloveniji

Predsednica: Irena Primc

Podpredsednik: Branko Starič

Tajnica: Milena Podjed Fabjančič

Publikacija: Teozofska misel

Sedež: Kajuheva ul. 9, 3000 Celje

Tel.: 040/463-209 ali 031/316-124

E-mail: irenaprimc3@gmail.com

Internetna stran: www.teozofskodrustvo.si

TEOZOFSKO DRUŠTVO je organizacija razmišljujočih ljudi, pripadnikov katere koli ali nobene verske organizacije. Združujejo jih soglasje s tremi cilji Društva, želja, da bi odpravili sovraštvo med verami in pritegnili ljudi dobre volje ne glede na njihovo versko prepričanje, ter želja, da bi preučevali verske resnice in delili izsledke svojih dognanj z drugimi.

Ne veže jih nikakršna izjava skupnega prepričanja, ampak le skupno iskanje in težnja po resnici. Menijo, da je resnico treba iskati s študijem, razmišljanjem in predanostjo visokim idealom.

Resnica je zanje nagrada, vredna naporov, ne dogma, ki jo postavi avtoriteta. Menijo, da bi prepričanje moralo biti rezultat individualnega študija ali intuicije in da ne more biti prehodno. Prepričanje naj temelji na znanju, ne na trditvi. Člani širijo strpnost do vseh, tudi do nestrpnih, vendar ne kot ugodje, ki ga podarjajo, temveč kot dolžnost, ki jo izpolnjujejo. Nevednost si prizadevajo odpraviti, ne kaznovati. Sleherno religijo vidijo kot izraz božanske modrosti, in dajejo prednost študiju religije, ne zavračanju, ter izpopolnjevanju, ne spreobračanju. Mir je njihovo geslo, kakor resnica njihov cilj.

* * *

TEOZOFIJO sestavljajo resnice, ki so podlaga vsem religijam in jih ne more nobena od njih razglasiti za izključno svojo last. Človeku ponuja filozofijo, ki mu pomaga razumeti življenje in mu kaže, kako pravičnost in ljubezen vodita njegov razvoj. Smrt postavlja na njeno pravo mesto kot ponavljajoči se trenutek v neskončnem življenju ter s tem odstranjuje pregrado k polnejšemu in bolj sončnemu bivanju. Teozofija svetu prinaša ZNANOST DUHA, ker uči razumeti, da je DUH pravi JAZ, um in telo pa sta njegova služabnika. Osvetljuje spise in doktrine religij, tako da razkriva njihove skrite pomene, upravičujoč jih v očeh razuma, kakor so bile vedno upravičene v očeh intuicije.

Člani Teozofskega društva preučujejo te resnice, teozofi pa si jih prizadevajo živeti. Vsakdo, ki je voljan preučevati, biti strpen, si prizadevati in vztrajno delati, je dobrodošel kot član, in od njega je odvisno, ali bo postal pravi teozof.

Teozofsko društvo
je bilo ustanovljeno v New Yorku
17. novembra 1875.

Pozneje je sedež preneslo v Indijo
in 3. aprila 1905
je bilo registrirano v Madrasu (Chennai).

*

Poslanstvo Teozofskega društva je služenje človeštvu z
negovanjem vedno bolj poglobljenega razumevanja in
uresničevanja Večne Modrosti, duhovne samopreobraz-
be in Enosti vsega Življenja.

*

Trije cilji Teozofskega društva so:

- * osnovati jedro univerzalnega bratstva med ljudmi, ne glede na raso, vero, spol, socialni položaj in barvo kože
- * spodbuditi primerjalni študij verstev, filozofij in znanosti
- * raziskovati nepojasnjene zakone narave in latentne sile v človeku